

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2020

Ondřej Ťoukálek

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Právnická fakulta
Katedra trestního práva

Místo činu a jeho trestněprávní význam

diplomová práce

Crime Scene and its criminal significance

Diploma thesis

VEDOUCÍ PRÁCE
Doc. JUDr. Jan Chmelík Ph.D.

AUTOR PRÁCE
Mgr. Ondřej Ťoukálék

PRAHA
2020

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval svému vedoucímu diplomové práce, Doc. JUDr. Janu Chmelíkovi Ph.D., za podporu a rady během vzniku práce. Dále patří mé poděkování pplk. Mgr. Bc. Tomášovi Tesárkovi z oddělení strategické spolupráce odboru mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia ČR, za poskytnutí odborného materiálu, cenných připomínek a především volného času. Poslední a největší dík, zde patří mé partnerce a to za vřelou podporu po celou dobu mého studia.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Místo činu a jeho trestně právní význam“ vypracoval samostatně a s použitím uvedené literatury a pramenů.

V Praze, dne 15. 3. 2020

.....
Mgr. Ondřej ŤOUKÁLEK

ANOTACE

Cílem mé diplomové práce je rozebrat místo činu a věnovat se především jeho trestně právnímu významu. Zároveň chci propojit trestněprávní význam s jeho kriminalistickým významem tak, aby byly všechny spojitosti srozumitelně pochopitelné a bylo na ně nahlíženo jako na jednotlivý celek. Dále se práce zaměřuje na současné metody, které jsou využívány Policií České republiky, pro ohledání a dokumentaci místa činu. V poslední části se práce zaměřuje na stopy jejich trestněprávní význam a důležitost jež mají v trestním řízení.

ANNOTATION

The aim of my diploma thesis is to analyze the crime scene and pay attention mainly to its criminal legal significance. At the same time, I want to link the criminal-law meaning with its criminalistic meaning so that all connections are comprehensible and understandable as a whole. Furthermore, the thesis focuses on current methods, which are used by the Police of the Czech Republic, for searching and documenting the crime scene. In the last part, the thesis focuses on the traces of their criminal meaning and importance in criminal proceedings.

KLÍČOVÁ SLOVA

místo činu, ohledání místa činu, trestní řízení, stopy, Policie České republiky, trestní právo

KEYWORDS

crime scene, crime scene investigation, criminal proceedings, criminal traces, Police of the Czech Republic, criminal law

Obsah

Poděkování	2
Obsah	5
Úvod.....	7
1. Historický vývoj ohledání místa činu	9
1.1. Konstituování kriminalistiky jako vědního oboru	9
1.2. Historie ohledání místa činu	10
2. Teoretická hlediska posuzování místa činu	19
2.1. Základní pojmy (místo činu, ohledání, stopa)	19
2.2. Teoretická hlediska posuzování místa činu	21
3. Trestněprávní význam místa činu.....	24
3.1. Místo činu a právní kvalifikace	25
3.2. Ohledání místa činu jako důkazní prostředek.....	25
4. Kriminalistický význam místa činu.....	28
5. Teoretické základy pro ohledání místa činu	30
5.1. Pojem	30
5.2. Zásady ohledání místa činu.....	31
5.2.1. Obecné zásady ohledání	31
5.2.2. Specifické zásady ohledání.....	32
5.3. Právní úprava	34
6. Vznik, dělení a význam kriminalisticky relevantních stop	37
6.1. Kriminalistická stopa a její vznik	37
6.2. Druhy stop a jejich třídění	39
6.3. Význam kriminalisticky relevantních stop	41
7. Dokumentace místa činu	44
7.1. Kriminalisticko – technická dokumentace a její zásady	44
7.2. Formy kriminalistické dokumentace	46
7.3. Protokol.....	47
7.3.1. Hlavní části protokolu.....	48
7.4. Topografická dokumentace.....	49
7.5. Fotografická dokumentace.....	51
7.5.1. Orientační fotografie.....	52
7.5.2. Celková situační fotografie.....	53
7.5.3. Polodetailní fotografie	53
7.5.4. Detailní fotografie.....	54

7.5.5.	Celková přehledná fotografie.....	55
7.5.6.	Fotografování živých osob.....	56
7.6.	Kriminalistická videodokumentace	57
7.6.1.	Náležitosti videodokumentace	58
7.7.	Moderní metody používané v současnosti pro dokumentaci místa činu	59
7.7.1.	DMU – dokumentace místa události	59
7.7.2.	Fotokres I.	60
7.7.3.	Topografická dokumentace vytvořená pomocí systému GPS	61
7.7.4.	System Spheron	63
7.7.5.	Metoda prostorového laserového skenování.....	66
Závěr		71
Resumé.....		73
Seznam použité literatury:		75

Úvod

Na téma místo činu a jeho trestně právní význam bylo napsáno mnoho odborných knih a diplomových prací, které se zabývají jak trestně právním významem místa činu, tak samotným ohledáním místa činu. Avšak když tyto knihy podrobně prostudujeme, zjistíme, že málokterá z publikací se zabývá jak právním, tak kriminalistickým významem místa činu. Rovněž postupy a zásady pro ohledání místa činu nalezneme spíše v učebnicích kriminalistiky, ale jen minimum z nich nalezneme v učebnicích trestního práva. Přitom trestní právo je stále považováno na právnických fakultách za královskou disciplínu, ale kriminalistika je většinou stanovena pouze jako volitelný předmět, takže se většina studentů nikdy nesetká s hlavními postupy a zásadami kriminalistiky i přes to, že je velice pravděpodobné, že je v průběhu své kariéry budou při zastupování svých klientů potřebovat. Mým cílem je tedy pokud možno přinést ucelený přehled z pohledu těchto dvou disciplín.

Proto v této diplomové práci spojuji jak význam místa z hlediska trestního práva, tak i z hlediska kriminalistiky, neboť v realu jdu tyto dvě disciplíny ruku v ruce a jedna bez druhé nemůže řádně fungovat. Poněvadž změní-li se legislativa, musí na tuto změnu zákonitě reagovat kriminalistika tím, že upraví svoje postupy a objeví-li se například moderní kriminalistická metoda, musí na ni zákonitě reagovat i zákonodárci. Téma místa činu, jeho ohledání a jeho důležitost pro jeho následné trestní řízení je mi velmi blízké a zvolil jsem si ho záměrně z toho důvodu, protože jsem řadu let pracoval na stálé výjezdové skupině Služby kriminální policie a vyšetřování v Praze. Díky tomuto povolání mám přehled nejen o moderních trendech v oblasti ohledání místa činu, ale i o mnoha postupech a používaných technologiích. Při tvorbě této práce jsem využil několikaletých zkušeností z oblasti vyhledávání a zajišťování stop na místě činu, včetně jejich dokumentace, a to z případů, které se odehrály nejen v České republice, ale i v zahraničí.

Domnívám se, že kriminalistika zažívá díky technologickému rozmachu posledního desetiletí velké změny a v blízké budoucnosti ji čeká největší rozvoj, který kdy zažila. Na tento rozvoj bude muset samozřejmě reagovat i trestní právo, u nějž bude nezbytné reflektovat nadcházející změny. Změny nečeká jen trestní řád, ale rovněž interní normy policie, které jsou již mnoho let zastaralé a v současné době absolutně nedostačující. Práce se věnuje nejen místu činu a jeho trestně právnímu a kriminalistickému významu, ale rovněž krátce nastiňuje historický vývoj ohledání místa činu, jeho teoretické základy a

principy. Dále popisuje a rozebírá současné metody, které jsou využívány pro dokumentaci místa činu v kriminalistické praxi v České republice. Aby mohlo mít místo činu nějaký význam pro trestní řízení, musí být samozřejmě ohledáno v souladu se všemi zásadami ať už kriminalistiky nebo trestního práva a rovněž skvěle zadokumentováno, neboť zajištěné důkazy musí být přezkoumatelné před soudem a bez řádné dokumentace, jsou nepoužitelné. Právě proto se tato diplomová práce věnuje rovněž poměrně podrobně dokumentaci místa činu.

Tato diplomová práce je zpracována teoretickými výzkumnými metodami, a to především metodou sběru, analýzy a syntézy použitých materiálů. V závěrečné části bude použita i komparační metoda, a to pro zhodnocení prostředků, jež jsou v současnosti používány pro dokumentaci místa činu.

1. Historický vývoj ohledání místa činu

V této kapitole se práce stručně zaměřuje na historický vývoj ohledání místa činu od jeho počátku až do současnosti. Cílem není detailně rozebírat celou historii kriminalistiky a ohledání místa činu, avšak stručný přehled vývoje kriminalistických technik pomůže čtenářům lépe pochopit veškeré souvislosti. Nemůžeme totiž porozumět současnosti, aniž bychom znali minulost.

1.1. Konstituování kriminalistiky jako vědního oboru

„Kriminalistiku lze definovat jako samostatný vědní obor, který zkoumá a objasňuje zákonitosti vzniku, zániku, vyhledávání, zajišťování, zkoumání a využívání kriminalistických stop, jiných soudních důkazů a kriminalisticky významných skutečností a vypracovává podle potřeb trestního zákona a trestního řádu metody, postupy prostředky a operace v zájmu úspěšného odhalování, vyšetřování a předcházení trestné činnosti.“¹

Kriminalistika, jakou ji známe, má kořeny v 19. století. V této době došlo k nebývalému rozvoji nejen přírodních věd, ale i lidstva samotného. Především v Evropě nastal rychlý hospodářský růst, který změnil dosavadní způsob života a nastartoval průmyslový růst. Současně s tím se rozvíjela i věda, došlo k řadě velkých vědeckých poznatků a k rozvoji lékařské péče. Toto vše zapříčinilo dosud nevídaný nárůst obyvatelstva.

S tím, jak se zvětšovala populace, začala se zvyšovat i kriminalita, díky čemuž se začala utvářet i moderní kriminalistika. Její počátek se udává mezi roky 1879 až 1904. V roce 1879 byla poprvé představena bertillonáž – kriminalistická metoda pro evidenci a identifikaci pachatelů pomocí měření lidského těla. Zlomovým byl rovněž rok 1893, kdy Hans Gross vydal svou slavnou knihu: *Handbuch für Untersuchungsrichter* (Příručka pro vyšetřující soudce), která je rovněž nazývána „biblí kriminalistiky.“ Obecně je za vznik kriminalistiky považován spíše rok 1904, kdy došlo již ke čtvrtému vydání příručky pro vyšetřující soudce Hanse Grosse, tentokrát s přívlastkem: „jako systém kriminalistiky,“

¹ STRAUS, Jiří a kol. Úvod do kriminalistiky. 3. Rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, ISBN 978-80-7380-367-4 str: 7

díky čemuž došlo k ustanovení kriminalistiky jako takové a jejímu zařazení do systému věd.²

1.2. Historie ohledání místa činu

Počátky moderní kriminalistiky jsou sice datovány do 19. století, avšak s jistotou můžeme říci, že: „*Jakmile vznikla společnost lidská, vznikl i zločin.*“³ Proto se v této části vrátím zpět k úplně prvnímu kriminálnímu příběhu lidstva a zaměřím se na to, jak v historii probíhalo ohledání místa činu a jeho dokumentace. Pokud se vrátíme v čase, dostaneme se k prvnímu biblickému příběhu, který vypráví o zrození Adama a Evy, ti žili v Edenu až do té doby, dokud Eva neutrhla ze stromu poznání zakázané jablko. Nato byli oba Bohem z Edenu vyhnáni. V Bibli je tento skutek označen jako první hřích, dá se tedy říci, že se jedná o první popsany kriminální čin. Jedná se samozřejmě pouze o biblický příběh, o němž dnes neexistují žádné hmatatelné důkazy. Avšak díky němu můžeme říci, že první metodou použitou pro ohledání místa činu a jeho dokumentaci místa byl slovní popis.

Učebnice kriminalistiky často uvádí jako první kriminální čin biblický příběh bratrů Kaina a Ábela, v němž se Kain proviní proti Bohu tím, že zabije svého bratra a stane se tak historicky prvním zločincem. Tento příběh je vyobrazen na mnoha obrazech, freskách i oltářích v kostelech. Dá se tedy říci, že druhou nejstarší technikou ohledání místa činu a jeho dokumentace je hned po popisu jeho kresba. Ovšem nelze říci na 100 %, která z těchto technik byla první dokumentací místa činu. Výše zmíněné příběhy jsou pouze biblické a neexistují o nich žádné hmatatelné důkazy. S jistotou však můžeme říci, že nejstarší jeskynní malby, které v Evropských jeskyních vytvořil Homo sapiens, jsou přes 20 000 let staré a v té době spolu lidé dokázali rovněž primitivně komunikovat, tudíž se opravdu jedná o dvě nejstarší techniky dokumentace místa činu.

² STRAUS Jiří, VAVERA, František, a kolektiv. Dějiny kriminalistiky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, 441 stran, ISBN 978-80-7380-370-4

³ ŠEJNOHA, Josef, FANTA, Otto, MORAVEC, Ladislav, Systém kriminalistického vzdělání, 1.vyd.Praha: Fr. Kodym, 1936, str.6

Vůbec první zmínka o „policii“ pochází z roku 1100 př.n.l., kdy byla ve starém Egyptě za vlády krále Ramsese IX., v hlavním městě sestavena první vyšetřovací komise, aby vyšetřila krádeže z pyramid dřívějších králů. Tehdy byl sepsán vůbec první protokol, který zachycuje skutkovou podstatu činu. Na území České republiky se můžeme s prvním popisem místa činu setkat již ve středověku. Tehdy se sepisovaly protokoly výpovědí podezřelých osob při výkonu práva útrpného do takzvaných Smolných knih, jež byly zpravidla vedeny na městských soudech. Tyto knihy, i když popisují situaci ex post, jsou velmi zajímavé hlavně proto, že vedly k vynesení rozsudků. Osoba byla zpravidla odsouzena na základě svého doznání, kterého se dosahovalo především mučením.

Moderní tvář policie tak, jak ji známe dnes, vznikla až v 18. století v Anglii, a to především díky Henry Fieldingovi, který navrhl reformu policie a sestavil tým dobrovolných chytačů zlodějů, ze kterého se později vyvinul Scotland Yard. Díky Scotland Yardu bylo vyvinuto mnoho moderních postupů, avšak pro místo činu bylo zlomové až devatenácté století, především pak rok 1838, který je považován za rok vynálezu Daguerrotypie – neboli fotografie.

Hlavními nevýhodami původní metody fotografování byla vysoká cena, malá citlivost na světlo a nemožnost vytváření kopií. Přesto již dva roky po objevení zavedla Daguerrotypii francouzská policie, která nechávala fotografovat tváře všech zadržených zločinců a jejich fotografie poté zakládala ke spisům. Podobizny poté sloužily k tomu, aby byli pachatelé později snadněji vypátráni. Toto je první zaznamenaný případ využití kriminalistické fotografie pro policejní účely. Posloužil především jako impulz pro ostatní policejní sbory, které ji po francouzském vzoru začaly také používat. Fotografie se tak stala obrovským přínosem pro policejní práci, avšak k tomu, aby se z ní stal téměř dokonalý identifikační prostředek, měla ještě dlouhou cestu. Okolo roku 1882 ji začal používat Alphonse Bertillon pro Bertillonáž a zavedl jednotné technické zásady pro focení pachatelů trestných činů. Tato technika přetrvala v podstatě dodnes. Tehdy se pro identifikaci používala dvoudílná fotografie (profil a en face). Dnes je tato technika pouze rozšířena o třetí fotografii, jinak zůstala téměř nezměněna.⁴

⁴ STRAUS, Jiří, VAVERA, František, a kolektiv. Dějiny kriminalistiky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, 441 stran, ISBN 978-80-7380-370-4

Ovšem dříve, než se pro identifikaci zločinců začala používat Bertillonáž, využívalo se pro pátrací účely kreseb portrétů. Jako skvělý příklad poslouží kresba Johanna Georga Grasele z počátku 19. století (viz. obrázek č.1).

Obrázek č. 1: Johann Georg Grasel (nar. 4. dubna 1790 v Nových Syrovicích, popraven 31. ledna 1818 ve Vídni).⁵

Grasel byl ve své době legendárním zločincem. Poprvé se dostal za sérii krádeží do vězení už ve svých devíti letech. Po propuštění ve své svérázné kariéře úspěšně pokračoval dále a věnoval se loupežím. Několikrát byl zatčen, avšak vždy se mu podařilo uprchnout. Jen mezi roky 1813 a 1815 je mu přičítáno okolo sedmdesáti loupeží a několik vražd. Byl jedním z nejhledanějších zločinců Rakouska-Uherska a na jeho dopadení byla vypsána odměna 4000 zlatých. Nakonec byl polapen až 19. listopadu 1815 a po dlouhém procesu byl odsouzen ke smrti oběšením. Dnes již téměř nikdo neví, že dnešní slovo grázl vzniklo právě díky Graselovi. Pro nás je však zajímavější to, že tato kresba sloužila jako podklad při jeho pátrání.⁶

Pro dokumentaci místa činu se začala fotografie poprvé používat v roce 1859. V roce 1883 se právě díky ní podařilo během soudního procesu u londýnského soudu vyvrátit výpověď obžalovaných. V té době byla rovněž zavedena Alphonsem Bertillonem pro dokumentaci místa činu speciální metrická fotografie. Během následujícího desetiletí začalo být v policejní praxi používáno fotografování stop. Již tehdy byly pořizovány nejen orientační fotografie místa činu, ale rovněž i orientační fotografie otisků prstů, stop po

⁵ GÖBL, Luboš. Osobnosti vysočiny. Pelhřimov: Vydavatelství 999, 2005, 245 stran, ISBN 80-86391-15-9, strana: 62

⁶ GÖBL, Luboš. Osobnosti vysočiny. Pelhřimov: Vydavatelství 999, 2005, 245 stran, ISBN 80-86391-15-9

nástrojích, krevních stříkanců a podobně. Samozřejmě se nejednalo o detailní makrofotografie tak, jak je známe dnes. Dřívější fotografie byly velice limitovány technologií, a proto měly pouze informativní charakter, rozhodně nemohly být používány pro další zkoumání stop tak, jako jsou dnes například používány detailní fotografie daktyloskopických stop.⁷ Avšak právě tehdy začal díky řádné dokumentaci místa činu narůstat i jeho trestně právní význam. Neboť bylo poprvé v historii lidstva možné řádně zadokumentovat důležité stopy a ty následně použít jako důkaz v následném soudním řízení.

„V českých zemích byla k policejnímu účelu poprvé použita fotografie v období rakousko-uherského mocnářství a to v Praze, v Bartolomějské ulici čp. 4. Podle zápisů nadstrážníka Antonína Fridricha byl zhotoven první kriminální snímek dne 14. října 1895. První fotografovanou osobou se stal Karel Štefel. Bohužel se tento snímek nedochoval.“⁸

Na počátku dvacátého století měla tedy fotografie největší význam pro fotografování pachatelů trestných činů a jejich pozdější identifikaci. Počátky fotografování zločinců v Čechách sahají až do roku 1895, kdy bylo v Praze založeno policejní album, do kterého byli zadrženi zloději pro lepší identifikaci foceni i s odcizenými předměty. Později bylo fotografování hojně využíváno i četnictvem, ve kterém bylo v roce 1925 zřízeno pro potřeby pátrací služby i specializované fotografické oddělení, které mělo na starosti oficiální fotografickou sbírku zločinců. O počáteční úspěšnosti fotografie svědčí i to, že ačkoli nebylo technické vybavení stanic zrovna dokonalé, tak bylo v průběhu let 1925 až 1927 zpracováno 296 diapozitivů, 10.252 snímků a 1.688 reprodukcí. Fotografie rychle našla v policejní práci své nezastupitelné místo a byla používána od dokumentace místa činu, kde se používala především k zachycení situace, důkazů, či předmětů, až po zachycení podoby mrtvol, neznámých osob a zločinců.⁹

⁷ KRIMINALISTIKA. Obecné informace z oboru kriminalistika. Zajímavosti kriminalistiky [online]. Praha: KRIMINALISTIKACZ, [cit. 5.1.2020]. Dostupné z: <http://kriminalistika.eu>

⁸ POLICIE ČR. Kriminalistický ústav. Oficiální stránky PČR [online]. Praha: PolicieČR, [cit. 10.1.2020]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-kriminalisticky-ustav-praha-zpravodajstvi-test-4.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

⁹ STRAUS, Jirí, VAVERA, František, a kolektiv. Dějiny kriminalistiky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, 441 stran, ISBN 978-80-7380-370-4

Od té doby prošla „policejní“ fotografie dlouhým vývojem. Fotografování zločinců probíhalo nejprve tak, že byl focen tak, jak vypadal při spáchání činu. Často byli pachatelé foceni i s ukradenými předměty, proto můžeme na fotografiích z té doby vidět v rukou pachatelů husy i slepice. S tím, jak rostl počet focených pachatelů, rostla i potřeba tyto sbírky třídit a řádně organizovat. První sbírka fotografií zločinců vznikla na pražském policejním ředitelství už v roce 1900 a byly do ní zařazovány osoby bez rozdílu pohlaví. Do roku 1929 byly do této sbírky četnictvem zařazovány dvoudílné fotografie, na jejichž zadní straně byl vždy uveden popis pachatele, jeho zvláštní znamení, specializace a číslo desky, společně s datem a místem pořízení. V roce 1929 došlo ke změně a to především díky tomu, že byla zřízena Všeobecná kriminální ústředna u Policejního ředitelství v Praze, jehož součástí byla nově založená Ústřední sbírka podobizen. Do této sbírky se nově začaly zasílat trojdílné fotografie, které vypadaly již podobně tak, jako je známe dnes. Byly rozměru 9 x 12 cm a obsahovaly profil, en face a poloviční profil s pokrývkou hlavy. Na zadní straně byly opět opatřeny popisem, společně se specializací pachatele. Sbírkou byla tříděna podle pohlaví pachatelů, jejich stáří a jejich výšky. I zásady jejich pořizování se od té doby moc nezměnily. Největší změna nastala pouze v tom, že dřív musela být osoba fotografována v oděvu, který měla na sobě při spáchání trestného činu a snímek musel být pořízen co nejdříve po činu, aby nedošlo ke změně účesu (toto pravidlo se týkalo především žen).¹⁰

Obrázek č. 2: Originální výtisk čtvrtého vydání Davidova rádce ve fotografování.¹¹

¹⁰ STRAUS, Jiří, VAVERA, František a kolektiv. Dějiny kriminalistiky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, 441 stran, ISBN 978-80-7380-370-4

¹¹ Obrázek č. 2: Originální výtisk čtvrtého vydání Davidova rádce ve fotografování, čerpáno z: osobního archivu Bc. Luboše Göbla

Fotografie a fotoaparáty prodělaly v průběhu dvacátého století obrovský vývoj. Technologie, kterou v začátcích používalo četnictvo v Československu, pocházela z roku 1871 a vynalezl ji Richard Leach Maddox. Jednalo se o snímání obrazu na bromostříbrné desky se želatinovou emulzí. Ta byla ve světě v roce 1887 postupně nahrazena vynálezem Hannibala Goodwina, který jako první vynalezl film. V roce 1888 vznikla ve státě New York firma Kodak a už v roce 1900 představila na trhu první sériově vyráběný fotoaparát na kinofilm, který se prodával za 1\$. V roce 1908 byl poprvé v historii patentován barevný film, avšak než se dostal do sériové výroby, uteklo ještě mnoho let. Ve dvacátých letech dvacátého století byly položeny základy moderního fotografování, které se v následujících letech příliš nezměnily. V Československu byl v té době vydán Davidův rádce ve fotografování, jímž byly vybaveny všechny četnické pátrací stanice, a jenž byl považován za jakousi učebnici pro začínající fotografy – amatéry (viz obrázek č. 2). Měl jsem možnost do něj jedno odpoledne nahlédnout a musím říct, že na tehdejší dobu obsahoval velmi dobře zpracované postupy a rady pro pořizování fotografií.

Fotografování místa činu bylo v té době prováděno především u nejzávažnějších trestných činů, zejména u vražd bylo důležité zachycení polohy těla. Dále se fotografovaly zranění a jeho charakteristické stopy a bezprostřední okolí mrtvoly. V případě krádeží se fotografování na místě činu používalo pouze v případech, kdy fotografie vystihovaly situaci lépe než popis. V případech dopravních nehod a neštěstí se místo činu fotografovalo pouze tehdy, došlo-li k usmrcení osob. Ohledání místa činu bylo většinou zpracováno na základě nejnovějších vědeckých poznatků, nebo alespoň takových, které v dané době justiční praxe uznávala a byla schopna akceptovat. Vzhledem k náročnosti nových poznatků byli i k ohledání místa činu často zváni soudci a znalci, nebo se alespoň k němu vyjadřovali. Již tehdy měla fotografie obrovský význam pro kriminalisticko-technickou expertizní činnost. Četnická oddělení ji používala v oborech daktyloskopie (pro orientační fotografie otisků prstů), mechanoskopie (pro fotografie nástrojů užitých ke spáchání trestných činů), trasologie (pro detailní fotografie stop osob, ale i vozidle) a další.

Téměř až do devadesátých let dvacátého století se toho už moc nezměnilo, tedy co se týče základních kriminalistických principů. Všechny postupy můžeme nejlépe popsány v třísvazkové Učebnici kriminalistiky, vydané v roce 1959 až 1963. První dva svazky jsou učebnicí Kriminalistické techniky, v poslední jsou pak detailně popsány jednotlivé speciální expertizy. Tato publikace sloužila především jako učební pomůcka pro

pracovníky Veřejné a Státní bezpečnosti.¹² Další velice zdařilou a často používanou pomůckou pro členy sboru Veřejné bezpečnosti byla Kriminalistická příručka vydaná v roce 1961. Jednalo se o dvoudílnou publikaci, do podvědomí se dostala také díky barvě desek. První díl měl modré desky a jeho obsahem bylo kriminalistické minimum (obsahoval postup na místě činu, metodiky vyšetřování jednotlivých trestných činů, identifikaci osob a věcí, ale i předlohy jednotlivých protokolů). Druhý díl osahoval terminologickou a obrazovou část (mohli jsme v něm najít detailní popisy nejen lidského těla, ale i částí věcí a náradí používaných při páchání trestné činnosti). podobnou knihu bychom dnes hledali jen marně. Mnoho publikací je odborných a složitých, ale chybí publikace pro běžnou praxi. Dá se říci, že její vytvoření je téměř nezbytností, neboť nové policisty nemá často kdo zaškolovat a vzhledem k tomu, že se nemají jak dostat k jednoduchým, ale i přesto základním a zásadním informacím, tak vznikají často nevratné chyby. Na tehdejší dobu se jednalo o velice zdařilé příručky, které byly díky kvalitnímu a detailnímu zpracování používány až do devadesátých let.¹³ O rozšířenost kriminalistické fotografie v té době nejlépe vypovídá úvodní odstavec v knize učebnice kriminalistiky v kapitole základy kriminalistické fotografie: *„Fotografie je v kriminalistice důležitým prostředkem k zajišťování důkazního materiálu ve vyšetřovacím procesu a k dokumentaci znaleckých posudků v kriminalistické expertíze. V kriminalistice našly uplatnění téměř všechny obory fotografie. Kromě běžné dokumentační fotografie, používané při fotografování na místě trestného činu, využívá kriminalistika plně i makrofotografie, mikrofotografie a fotografie luminiscenční, ultrafialové a infračervené. Právě tak se v kriminalistice uplatnila reprodukční fotografie včetně reprodukce pomocí filtrů. Postupně se začíná zejména pro rekonstrukce využívat snímání na úzký film, které se osvědčuje i v jiných oborech kriminalistiky. Se zřetelem na časté použití fotografie ve*

¹² KOLEKTIV EXPERTŮ KRIMINALISTICKÉHO ÚSTAVU HLAVNÍ SPRÁVY VEŘEJNÉ BEZPEČNOSTI V PRAZE, NĚMEC, Bohuslav. Učebnice kriminalistiky. První díl – svazek 1. Praha: tiskárna Naše vojsko, n. p., 1959

¹³ ČERMÍN, Stanislav, NĚMEC Bohuslav. Kriminalistická příručka. Svazek 1 a 2. Praha: tiskárna Naše vojsko, n. p., 1961

*vyšetřovacím procesu je žádoucí, aby základní fotografické práce ovládal každý vyšetřovatel.*¹⁴

Díky této publikaci se všeobecně zvedla kvalita prováděných fotografií na místě činu. V té době byla již většina stanic vybavena fotoaparáty, avšak znalost základních zásad byla většinou mizivá, jak můžeme vidět na obrázku č.2. Jedná se o polodetailní snímek automobilu, jenž byl účastníkem dopravní nehody. Na fotografii můžeme vidět nedodržení základních zásad, jako například to, že jsou zde vidět nezúčastněné osoby a příslušníci bezpečnostního sboru, což je z dnešního hlediska nepřijatelné.

Obrázek č.3: Nehoda autobusu a osobního vozu na křižovatce ulic Tyršova a Kralertova v Pelhřimově, rok 1957, pořízeno fotoaparátem Opema.¹⁵

Abychom mohli porovnat, jaký vliv měly tyto kriminalistické příručky na kvalitu dokumentace místa činu, se stačí podívat na následující fotografie, které dokumentují dopravní nehodu motocyklu u Chodče o několik let později. Najdeme zde jak Orientační fotografii s vytyčenou trasou jízdy, tak Celkovou situační fotografii a Polodetailní a

¹⁴ KOLEKTIV EXPERTŮ KRIMINALISTICKÉHO ÚSTAVU HLAVNÍ SPRÁVY VEŘEJNÉ BEZPEČNOSTI V PRAZE, NĚMEC Bohuslav. Učebnice kriminalistiky. První díl – svazek 1. Praha: tiskárna Naše vojsko, n. p., 1959, strana: 67

¹⁵ Zdroj: osobní archiv Bc. Luboše Göbla, fotografie pořízena prap. Václavem Göblem, příslušníkem Veřejné bezpečnosti, Sboru národní bezpečnosti, v roce 1957.

detailní fotografie, které zachycují stav motocyklu po nehodě. Z technického zpracování je zde vidět výrazný pokrok, který nastal ve velice krátké době.

Obrázek č.4: Série fotografií dokumentující dopravní nehodu motocyklu, silnice U Chodče, Pelhřimov, rok 1962, pořízeno fotoaparátem Opema¹⁶

V současnosti se díky moderním metodám kriminalistiky můžeme vracet k "pomníčků" minulosti. Například v USA vedly k omilostnění a propuštění údajných vrahů po mnoha desítkách let. I u nás se kriminalisté zabývají pomocí nových metod revizemi mnoha případů, mnohdy záhadných a nevyřešených, avšak na místě činu většinou dobře zdokumentovaných. Bez řádné dokumentace místa činu by většina i zdánlivě banálních případů nebyla nikdy objasněna a pachatelé by tak stále unikali spravedlivému trestu. Od šedesátých až do devadesátých let se toho moc nezměnilo. Další a na dlouhou dobu poslední změnou ve fotografování byl až vynález „bez filmového fotoaparátu“.

¹⁶ Zdroj: osobní archiv Bc. Luboše Göbla, fotografie pořízena por. Václavem Göblem příslušníkem Veřejné bezpečnosti, Sboru národní bezpečnosti, v roce 1962.

2. Teoretická hlediska posuzování místa činu

V této kapitole se práce zaměřuje na teoretická hlediska, podle kterých se posuzuje místo činu. Nejdůležitějším z nich, je definice místa činu, poněvadž tato definice je pro další kapitoly naprosto klíčová. Dalšími pojmy, které je nezbytné hned ze začátku vymezit je pojem stopa a pojem ohledání. Po vymezení základních pojmů se můžeme teprve věnovat tomu, jaká jsou základní hlediska pro posuzování místa činu.

2.1. Základní pojmy (místo činu, ohledání, stopa)

Pro místo činu existuje mnoho definic. Většina z nich se odlišuje podle toho, zda se na místo činu nahlíží více z kriminalistického hlediska nebo z hlediska právního. V kriminalistickém slovníku nalezneme, že místo činu je: „*místo, kde byl čin spáchán (místo činu v užším slova smyslu), ale i okolí, kde se nacházejí stopy pachatele nebo osob na činu zúčastněných (místo činu v širším slova smyslu)*“.¹⁷ Definice místa činu z právního hlediska je poněkud odlišná, např. Heřmánek definoval místo činu jako: „*tu část prostoru, kde se uskutečnil proces, o kterém je možno podle jeho vnější formy předpokládat, že jde o proces protispolečenský a u kterého je třeba ohledáním zjistit a zajistit obecné i zvláštní znaky jednání, podle kterých by bylo možno věrohodně posoudit, zda jde nebo nejde o trestný čin, a kdo je subjektem tohoto činu.*“¹⁸ Hlavním rozdílem těchto dvou pohledů je, že kriminalistika se zabývá místem činu především z hlediska jeho ohledání a zajištění stop. Právní pohled na místo činu se zabývá zejména právní kvalifikací a dále zkoumá místo činu z hlediska místní příslušnosti a časové působnosti.

Podrobně se těmito dvěma hledisky budu zabývat v následující podkapitole. Nyní se však zaměřím na další definice, které jsou klíčové pro tuto práci. Následujícím pojmem je ohledání. Pro ohledání opět existuje mnoho výrazů a pouček a opět se na něj dá nahlížet jak z kriminalistického hlediska, tak z právního hlediska. Ohledání je obecně upraveno v § 113 trestního řádu, kde je uvedeno, že: „*ohledání se koná, mají-li být přímým*

¹⁷ STRAUS, Jiří, VAVERA, František. Slovník kriminalistických pojmů a osobností. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2010, 349 stran, ISBN 978-80-7380-258-5, str. 125

¹⁸ CHMELÍK, Jan, BRUNA, Eduard. Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. 228 s. Edice EUpres. ISBN 978-80-7408-175-0., str. 104

*pozorováním objasněny skutečnosti důležité pro trestní řízení.*¹⁹ avšak z tohoto je patrné, že se jedná o velice obecnou a stručnou definici. Jaká je tedy ta správná definice a co to přesně znamená ohledání? Nejprve se zaměříme na předmět ohledání. Předmětem ohledání může být podle trestního řádu osoba tělo nebo věc. Mezi ohledání věci poté můžeme zařadit: ohledání místa činu, ohledání předmětů, ohledání stop a ohledání dokumentů. Provedené ohledání je nezbytné řádně zadokumentovat předepsaným způsobem a vyhotovit o něm protokol. Samotný protokol musí být věrným obrazem předmětu ohledání a musí poskytovat veškeré informace, které byly zjištěny.²⁰

Definice ohledání, která je opravdu srozumitelná a velice výstižná byla uvedena v publikaci *Ohledání místa činu*, která byla vydána v roce 1995 a sloužila jako pomůcka pro příslušníky Policie ČR a zejména pro policisty, kteří měli co dočinění s ohledáním místa činu. Podle této publikace je: *„Ohledání kriminalistická metoda, kterou se na základě bezprostředního pozorování zjišťuje, zkoumá, hodnotí a fixuje materiální situace a stav objektů souvisejících a prověřovanou událostí. Jde o důležitý důkazní prostředek zakotvený v § 113 tr. řádu. Který lze provést i před zahájením trestního stíhání (§158 odst. 3 tr. řádu). Jde o úkon neodkladný a neopakovatelný (§160 odst. 4 tr. řádu), kterým jsou získávány informace důležité pro trestní řízení.*“²¹

Jak lze dovodit z této definice, tak je ohledání místa činu a jeho dokumentace naprosto zásadním neodkladným a neopakovatelným procesním úkonem, a proto se jimi budu podrobně zabývat i v této práci, poněvadž k tomuto tématu zcela neodmyslitelně patří.

Posledním pojmem, jenž zde uvedu, a kterým se budu v další části této diplomové práce zabývat je stopa. Stopa je pojem čistě kriminalistický, který označuje: *„jakoukoli změnu v materiálním prostředí nebo ve vědomí člověka, která příčině či alespoň místně a časově souvisí s vyšetřovanou událostí, obsahuje kriminalisticky relevantní informaci nebo trestněprávní relevantní informaci, je zjistitelná, zajistitelná a využitelná pomocí přístupných kriminalistických, přírodovědných a technických metod, prostředků a*

¹⁹ Zdroj: zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů,

²⁰ NOVOTNÝ, František, a kol. *Trestí právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 458 s. ISBN 978-80-7380-677-4

²¹ CHMELÍK, Jan. *OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU*. Praha, 1995, str. 3

postupů.“²² Jedná se o poměrně komplikovanou definici, kterou laik stěží pochopí. Avšak složitost kriminalistických stop nelze shrnout do jednoduché poučky o pár slovech. Problematikou kriminalistických stop se okrajově zabývám i v šesté kapitole, neboť toto téma přímo souvisí s problematikou dokazování v trestním řízení, a tudíž i s tématem této práce.

2.2. Teoretická hlediska posuzování místa činu

Jak již bylo uvedeno výše, pro posuzování místa činu jsou klíčová dvě hlediska, a to kriminalistické a právní. Ačkoli se může zdát, že jsou obě dvě naprosto odlišná, neboť každé je z jiného a dosti specifického oboru, jsou si velice podobná a navzájem se doplňují. Stanovení místa činu má totiž nejen teoretický, ale i praktický význam. Pokud přihlédneme ke všem hlediskům, která již byla uvedena výše u definic místa činu, můžeme nově definovat místo činu jako: *„vymezenou část prostoru, kde došlo k události zakládající podezření ze spáchání trestného činu, k jehož objasnění je zapotřebí ohledáním zjistit a zajistit objektivní informace o činu k jeho objasnění.“*²³

Tuto definice přesně vystihují následující charakteristické znaky:

1. Ohraničený prostor – jakákoli událost, která nám zakládá podezření, že došlo ke spáchání trestné činnosti je určena, či vymezena svým rozsahem a charakterem do konkrétního prostoru ve kterém se udála
2. Nahodilá či záměrná činnost – skutky, které jsou předmětem zkoumání jsou událostmi, u kterých je podezření, že byly spáchány konkrétní osobou. Tato osoba daný skutek spáchala buďto úmyslně, či z nedbalosti, a proto se tedy jedná o nahodilou či záměrnou činnost, protože i nedbalost v sobě subsumuje určitou míru nahodilosti
3. Podezření ze spáchání trestného činu – v počátečních fázích vyšetřování se může jevit toto podezření jako velmi nízké, téměř i blížící se k nule, avšak

²² STRAUS Jiří, VAVERA, František. Slovník kriminalistických pojmů a osobností. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2010, 349 stran, ISBN 978-80-7380-258-5, str. 102

²³ CHMELÍK, Jan, a kol. Místo činu a znalecké dokazování. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, 303 s., ISBN 80-86898-42, str. 16

každá kriminalisticky relevantní událost předpokládá již od začátku jistou míru podezření. Např. pokud nalezneme na lesní cestě nepatrné množství krve, tak máme od začátku velice nízké podezření, že byl spáchán trestný čin (může jít o krev zvířete nebo se jen lehce poranil cyklista), avšak i k této situaci je nezbytné přistupovat jako ke kriminalisticky relevantní události s určitou mírou podezření, neboť o několik chvil později můžeme opodál této cesty najít celé tělo.

4. Protiprávnost činu – od počátečních fází vyšetřování, včetně ohledání místa činu, předpokládáme, že se jedná o protiprávní jednání, které je trestným činem. Tento předpoklad vychází z prvotně získaných informací, které pak ohledáním místa činu a dalším šetřením na místě činu potvrzujeme, či vyvracíme. Pokud dojde v průběhu těchto úkonů k vyvrácení toho, že se jedná o trestný čin je nezbytné veškeré úkony dokončit. Neboť je možné, že po získání dalších informací bude zahájeno trestní řízení.²⁴

Jak se liší místo činu a místo trestného činu? V těchto termínech se jedná spíše o právní nežli o kriminalistické rozlišení. Místo trestného činu se odlišuje tím, že zde již bylo prokázáno, že se jedná o trestný čin. Z praktického hlediska je rozdíl především v tom, že na místě trestného činu provádíme úkony trestního řízení. Tedy na prováděné ohledání se hledí jako na neodkladný a neopakovatelný úkon, který se bude provádět v souladu s trestním řádem. Přesné znění toho, co se považuje za neodkladný a neopakovatelný úkon nalezneme v ust. § 160 odst. 4 trestního řádu: „*Neodkladným úkonem je takový úkon, který vzhledem k nebezpečí jeho zmaření, zničení nebo ztráty důkazu nesnese z hlediska účelu trestního řízení odkladu na dobu, než bude zahájeno trestní stíhání. Neopakovatelným úkonem je takový úkon, který nebude možno před soudem provést. V protokolu o provedení neodkladného nebo neopakovatelného úkonu je třeba vždy uvést, na základě, jakých skutečností byl úkon za neodkladný nebo neopakovatelný považován.*“²⁵

Toto pak přináší další požadavky, a to především na orgány činné v trestním řízení, které provádějí úkony na místě činu. Tyto osoby musí veškeré úkony a zjištěné informace a stopy řádně zaprotokolovat, a to nejen v souladu s trestním řádem (§113 odst. 2 tr. řádu.),

²⁴ CHMELÍK, Jan, a kol., Trestní řízení. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, ISBN 978-80-7380-488-6

²⁵ zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

ale rovněž v souladu se všemi kriminalistickými zásadami (např. zásadou objektivnosti), zásadami trestního práva (např. zásada veřejnosti) a interními předpisy. Pokud by tak neučinily, mohly by veškeré informace, které byly při těchto úkonech zjištěny přijít na zmar.²⁶

²⁶ CHMELÍK, Jan a kol. Místo činu a znalecké dokazování. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, 303 s., ISBN 80-86898-42

3. Trestněprávní význam místa činu

Jak již bylo uvedeno, v právní praxi má místo činu největší význam pro vymezení skutku. Z místa činu rovněž definujeme místní příslušnost orgánů činných v trestním řízení a příslušnost soudu, který se bude řízením zabývat. Pokud by místo činu, tedy místo, kde došlo k naplnění objektivní stránky skutkové podstaty předmětného trestného činu nebylo zřejmé (tzn. nebylo jej možné jednoznačně určit) pak pro stanovení místní příslušnosti soudu použijeme místo, kde trestný čin vyšel najevo. Další výjimka pro určení místní příslušnosti platí, pokud trestný čin byl spáchán mladistvým pachatelem, tedy osobou mladší patnácti let. U těchto skutků je určujícím kritériem obvod, ve kterém má mladistvý trvalé bydliště. V tomto obvodě bude i následně probíhat soudní řízení.²⁷

Místní příslušnost soudů podle místa, kde trestný čin vyšel najevo, je určena zásadou *forum scientiae*, neboli soud vědomosti. Mohlo by se zdát, že by bylo hospodárnější, kdyby se příslušnost soudů řídila stejně jako u skutků s mladistvými pachateli, tedy místem pobytu pachatele. Trestná činnost totiž bývá frekventovaně páchána osobami, které jsou z jiného obvodu, tyto osoby se pak řízení často vyhýbají a k jejich dohledání je pak nutné dožádání a spolupráce s orgány činných v trestním řízení z jiných obvodů. Nejčastěji je toto dožádání prováděno formou příkazu k zatčení dle § 69 tr. řádu.²⁸ Jedná se o krajní prostředek zajištění účasti obviněného v řízení před soudem, který je však velice efektivní. Na druhou stranu není příliš hospodárný, neboť jsou do něj zainteresovány bezpečnostní složky a k jeho realizaci je potřeba dalších osob a rovněž technika. Pokud by řízení o trestném činu konaly soudy, v jejichž obvodu má osoba trvalé bydliště, tak by se pak tyto osoby mohly méně vyhýbat řízení, protože by měly větší bázeň z toho, že na ně dohlíží lokální autority. Zásada *forum scientiae* ovšem vychází z předpokladu, že místně příslušný soud je soudem vědomosti, to znamená, že má největší povědomí o místě činu, jeho okolí a o poměrech, které jsou obvyklé pro dané místo. Dokáže tedy nejlépe a nejobjektivněji rozhodovat o dané věci, protože snáze zohlední veškeré faktory.

²⁷ CHMELÍK, Jan, BRUNA, Eduard. Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. 228 s. Edice EUpress. ISBN 978-80-7408-175-0

²⁸ zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

3.1. Místo činu a právní kvalifikace

Místo činu není z právního hlediska důležité jen pro stanovení místní příslušnosti, ale je rovněž velice podstatné pro stanovení správné právní kvalifikace skutku. Při ohledání místa činu je důležité se zaměřit na následující faktory, které nám mohou být při kvalifikování skutku dosti nápomocné:

- Určení objektu, proti kterému skutek směřoval a který se nacházel na místě činu
- Určení nástrojů, pomocí kterých byl trestný čin spáchán nebo naopak určen předmětů, jež byly místa činu odneseny
- Určení předmětů, které na místě činu zůstaly, a jež mohly patřit pachateli, určení stop, jež na místě činu zůstaly
- Stanovení situace, ve které byl trestný čin spáchán. Podmínky a stav situace před dobou spáchání mohly určit proč pachatel jednal daným způsobem a mohou mít vliv na dosažení cíle sledovaného trestným činem. Tato situace může mít rovněž vliv na stanovení výše trestní sazby.²⁹

Odraz místa činu obsahuje informace nejen o průběhu událostí na místě činu a o pachateli trestného činu, ale rovněž o příčinném vztahu mezi příčinou a následkem, tedy o kauzálním nexusu. Stanovení tohoto odrazu je podstatné, a to nejen z kriminalistického hlediska, ale rovněž z právního, neboť díky němu dokážeme stanovit nejen modus operandi, tedy způsob, prostředky a postup, kterým pachatel trestný čin spáchal, ale často z něj dokážeme přesně stanovit jednotlivé znaky skutkové podstaty trestného činu.³⁰

3.2. Ohledání místa činu jako důkazní prostředek

Podstata ohledání spočívá v tom, že: *„je důkazním prostředkem umožňující orgánům činným v trestním řízení opatřit si přímý poznatek o skutečnosti důležité pro trestní řízení a napomáhá tak uplatnění zásady bezprostřednosti, a to i v řízení předcházejícím*

²⁹ CHMELÍK, Jan, BRUNA, Eduard. Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. 228 s. Edice EUpress. ISBN 978-80-7408-175-0

³⁰ zákon č. 40/2009 Sb. Zákon trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

soudnímu stádiu. Orgán činný v trestním řízení zde bezprostředně – přímým smyslovým pozorováním zjišťuje skutečnosti důležité pro trestní řízení a tyto poznatky dokumentuje předepsaným způsobem, čímž se stávají důkazem ve věci.“³¹

Z této poučky je zřejmé, že základní metodou používané při ohledání je pozorování. Díky pozorování se můžeme seznámit se všemi prvky a situací místa činu nebo vlastnostmi ohledávaných objektů. Toto pak v kombinaci s dalšími metodami, např. s komparací analýzou nebo experimentem vede ke správnému zhodnocení všech skutečností, které jsme zjistili, a vybrání pouze těch relevantních, díky čemuž se ze zjištěných skutečností stávají věcné důkazy.

„Věcnými důkazy (corpora delicti) jsou předměty, které prokazují nebo vyvracejí dokazovanou skutečnost a mohou být prostředkem k odhalení a zjištění trestného činu a jeho pachatele. Zákon v §112 odst. 1 mimo těchto obecných znaků příkladmo vypočítává jako věcné důkazy:

- *předměty, kterými byl trestný čin spáchán (instrumenta sceleris), jsou např. revolver, dýka, jed, videokazeta, CD rom, atd.*
- *předměty na kterých byl trestný čin spáchán, jsou např. vypáčená pokladna, rozbitá cenná starožitná skleněná váza, počítač se softwarem (v něm obsaženým) atd.,*
- *listiny, které nemají význam pro trestní řízení svým obsahem, ale z jiných důvodů (např. srovnávací listiny při zjišťování pravosti rukopisu).“³²*

Jak jsem již uvedl, tak ohledání je považováno za neodkladný a neopakovatelný úkon a nelze jej tudíž adekvátně nahradit jinými úkony např. výslechem osob. Ohledání je tedy zcela jedinečným a často klíčovým úkonem trestního řízení, na kterém závisí úspěch dalších úkonů a celého následného trestního řízení. Podle charakteru ohledávaných předmětů lze ohledání dělit do kategorií. Nejznámějším je jednoznačně ohledání místa činu, dále známe ohledání mrtvoly, ohledání předmětů, ohledání stop, ohledání

³¹ ŠÁMAL, Pavel, MUSIL, Jan, KUČHTA, Josef, a kol. Trestní právo procesní. 4. přepracované vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1053 s., str. 404

³² ŠÁMAL, Pavel, MUSIL, Jan, KUČHTA, Josef, a kol. Trestní právo procesní. 4. přepracované vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1053 s., str. 408

dokumentů, ohledání výpočetní techniky, ohledání zvířat, ohledání míst, která nejsou místem činu a ohledání těla živé osoby. Toto dělení je důležité především z hlediska kriminalistiky, neboť každé bude probíhat jiným specifickým způsobem a vyžaduje tak jinou přípravu. Z právního hlediska se však neliší, neboť na všechny druhy jsou kladeny stejně přísné nároky.

Nezbytnou součástí ohledání je protokol. Co přesně musí obsahovat protokol o ohledání uvádím v kapitole 7.3., mimo těchto požadavků musí být protokol doplněn o vhodnou obrazovou dokumentaci, tak aby věrohodně poskytoval úplný a věrný obraz předmětu ohledání. V praxi se při ohledání místa činu a jeho dokumentaci často chybí, a proto se této velice důležité části komplexně věnuji v kapitole 7. – Dokumentace místa činu.³³

Důležité je zmínit, že místo činu má rovněž význam pro trestní právo hmotné, které považuje za místo činu prostor, kde byla naplněna objektivní stránka trestného činu. Tento názor vychází z Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.6.2014, sp. Zn. 7Td352014: *„Za místo spáchání trestného činu je třeba obecně považovat místo, kde došlo k jednání pachatele, naplňující objektivní stránku trestného činu, tak i místo, kde nastal nebo měl nastat následek trestného činu.“*³⁴ Toto stanovisko je podstatné především pro zásadu teritoriality, jež v §4 trestního zákona vymezuje působnost trestního zákona: *„Podle zákona České republiky se posuzuje trestnost činu, který byl spáchán na jejím území.“*³⁵ Místo činu má tedy i význam pro určení působnosti trestního zákona a rovněž pro posouzení trestnosti skutku. ³⁶

³³ CHMELÍK, Jan, BRUNA, Eduard. Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. 228 s. Edice EUpress. ISBN 978-80-7408-175-0

³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.6.2014, sp. Zn. 7Td352014

³⁵ zákon č. 40/2009 Sb. Zákon trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³⁶ CHMELÍK, Jan. Rukověť trestního práva hmotného a procesního. 2. vydání. Praha: Linde, 2012. ISBN 978-80-7201-884-0

4. Kriminologický význam místa činu

Kriminologika na místo činu rovněž nahlíží z duálního pojetí a rozlišuje tak místo činu v užším a místo činu v širším smyslu. V užším smyslu je pod pojmem místo činu rozuměno místo, kde byl čin spáchán případně dokonán. Tzn. to, kde pachatel realizovat svůj záměr nebo také místo kde vyšla najevo pachatelova vůle konat, či se zdržet nějakého jednání (podle toho, zda se jedná o trestný čin komisivní nebo omisivní). U násilných trestných činů je takovým místem např. prodejna večerky, jež byla přepadena. V případě užšího pojetí je pak toto místo výchozím bodem pro ostatní navazující úkony (např. slouží jako počátek pátrání po pachateli).

V širším pojetí rozumí kriminologika místem činu všechna místa, která nějakým způsobem souvisela se spácháním trestného činu, tedy i místa, která konání pachatele předcházela nebo po něm následovala (např. místo, kde si pachatel opatřil zbraň nebo místo, kde pachatel ukryl odcizené věci).

Toto rozdělení má velký význam, a to především z hlediska celého objasnění věci. Kdybychom se při vyšetřování soustředili pouze na místo činu, tak by se mohlo stát, že nám ujdou důležité informace, kterými mohou být právě detaily přípravy trestného činu anebo zapojení dalších osob, jejichž jednání může být trestné stejně jako jednání pachatele. Místo činu v širším pojetí může tedy zahrnovat jak bydliště, či pracoviště pachatele, tak různé provozovny, kde si mohl opatřit prostředky ke spáchání činu. Jsou to tedy všechna místa, která spojuje určitá bezprostřednost jednání pachatele před a po spáchání trestného činu. Důležitý rozdíl však vzniká při samotném trestním řízení a při provádění dalších úkonů. I když se z hlediska kriminologiky jedná o ohledání místa činu v širším pojetí, z hlediska trestního práva procesního se však již může jednat o domovní prohlídku (např. při nález motorového vozidla, u kterého máme podezření, že se v něm nacházejí věci pocházející z trestné činnosti nemůžeme provést ohledání místa činu, ale je nutné provést domovní prohlídku. Obdobně bychom postupovali v případě, že by si pachatel před spácháním trestného činu doma vyráběl nástroje potřebné pro provedení skutku. Opět se nejedná o ohledání místa činu, ale je nutné provést domovní prohlídku).

Je velice důležité správně posoudit všechny okolnosti, protože pokud špatně vyhodnotíme úkon a zajistíme důkazy, které jsme měli zajistit v režimu domovní prohlídky, tak se jedná a protizákonný úkon a na důkazy při něm nalezené nemůže a ani

nesmí být brán zřetel. Proto je nutné nepodcenit přípravu a vždy řádně zvážit, kterých ustanovení trestního řádu využijeme a v jakém režimu budeme provádět ohledání. Mohlo by se zdát, že se jedná o jednoduchou problematiku, avšak v praxi se konkrétně v těchto případech dějí časté chyby, které mají za následek fatální následky.³⁷

Místo činu má z hlediska kriminalistiky samozřejmě ještě jeden neopomenutelný význam a to, že na místě činu se nachází většina z nalezených a zajištěných kriminalistických stop. Kriminalistické stopy při vyšetřování pomáhají vyšetřovatelům zjistit situaci, která se odehrála na místě činu a díky čemuž se můžou „dovtípit pravdy.“ Většina případů však nejsou tak jednoduché, abychom se mohli hned dovtípit pravdy. Proto kriminalistika vytvořila tzv. „7 kriminalistických otázek,“ (Kdo? Co? Kdy? Kde? Jak? Čím? Proč?), které orgány činné v trestním řízení sblížují se skutkovými okolnostmi děje a pomáhají jim vytvářet vyšetřovací verze. Tyto pak za pomoci stop zajištěných na místě činu dokážeme zrelativizovat, díky čemuž můžeme vést vyšetřování správným směrem. Aby toto vše však bylo možné, musí být zajištěna základní podmínka a to, že událost na místě činu musí ov nezměněné podobě trvat. Pokud stopa není v dané situaci zjistitelná a zajistitelná, tak není stopou. Vzniku, dělení a významu kriminalistických stop se však detailněji věnuji v šesté kapitole, a proto není třeba tuto problematiku zde více rozebírat.

³⁷ CHMELÍK, Jan, BRUNA, Eduard. Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. 228 s. Edice EUpres. ISBN 978-80-7408-175-0

5. Teoretické základy pro ohledání místa činu

V následující části se diplomová práce zaměřuje nejen na to, jak v současnosti probíhá ohledání místa činu, ale především se zde věnuje jeho teoretickým základům a elementárním principům. Dále jsou zde představeny všechny současně používané metody ohledání místa činu, jež jsou používány expertními pracovišti Policie české republiky.

5.1. Pojem

Dalším pojmem pro ohledání místa činu, mimo toho, který jsem uvedl v kapitole 2.2. je, že: *„Ohledání místa činu je neodkladný úkon zaměřený na bezprostřední zjištění, zkoumání, fixaci a hodnocení situace na místě trestného činu, stop tohoto činu a jiných faktických údajů dovolujících samostatně nebo ve spojení s dalšími informacemi získanými jiným způsobem učinit hodnověrný závěr o mechanismu činu a okolnostech poznávané události. Účelem ohledání místa činu je mimo jiné zajistit informace, na základě kterých je možné při ohledání odpovědět na základní kriminalistické otázky.“*³⁸

Proč je ohledání místa činu a jeho dokumentace pro orgány činné v trestním řízení tak podstatné? Trestný čin probíhá stejně jako jakékoli jiné jednání v reálném místě a v reálném čase a stejně tak jako jakákoli jiná lidská činnost zanechává po sobě změny v realitě. Tyto změny jsou nesmírně důležité, protože na jejich základě může být jednak rozpoznán trestný čin a zároveň může být díky těmto změnám tento trestný čin následně objasněn. Orgány činné v trestním řízení mají dvě možnosti, jak se o těchto změnách dozvědět a to nepřímo, neboli zprostředkovaně od osob přímo postižených trestným činem, nebo přímo, to znamená bezprostředně na místě činu. Nejčastější přímou metodou je v praxi ohledání místa činu.

Pro ohledání se nejčastěji používají obecné metody poznání, kterými jsou například měření, pozorování, popisování, srovnávání a další. Protože kriminalistika je věda velice specifická, vyvinuly se postupem času i speciální metody kriminalistické techniky, které

³⁸ Převzato z: STRAUS, Jiří, VAVERA, František. Slovník kriminalistických pojmů a osobností. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2010, 349 stran, ISBN 978-80-7380-258-5, strana: 137

se používají pro zviditelňování, fixaci a následné zajištění stop. Ať již jde o obecné nebo o speciální metody, jedno mají společné, a to že pro ně kriminalistika vyvinula základní zásady, které je nutné dodržovat, aby došlo k minimalizaci vzniku chyb a zajištěné stopy šlo považovat za relevantní důkaz v následném trestním řízení. Nedodržením těchto zásad by mohlo dojít k neobjektivnosti ohledání, což by mohlo mít za následek i neprůkaznost důkazů zajištěných na místě činu.

5.2. Zásady ohledání místa činu

Zásady ohledání místa činu se dělí do dvou kategorií, jednak na obecné zásady, které jsou společné pro všechny kriminalistické metody (mezi ně patří Objektivnost, Rychlost, Aktivnost a Úplnost) a dále na specifické zásady, které byly stanoveny pouze pro ohledání místa činu, a které je nutné rovněž striktně dodržovat.

5.2.1. Obecné zásady ohledání

- Objektivnost – ohledání místa činu musí být prováděno v souladu se zákonem a je nutné jej provádět nezaujatě. Osoba provádějící ohledání, v praxi nejčastěji kriminalistický technik, musí zajistit veškeré stopy a důkazy, které se na místě činu nachází a jsou v daném čase zjistitelné prostředky, které má k dispozici. Veškeré stopy musí být v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů zadokumentovány nezaujatě tak, aby si soud mohl utvořit vlastní a ucelený přehled. Stopy se zajišťují, pokud to okolnosti dovolí v takovém stavu, v jakém se nacházely v době příjezdu na místo činu. Ohledávající osoba musí rovněž mít nezaujatý postoj, nesmí se nechat ovlivnit subjektivními pocity vůči poškozeným osobám a musí zajistit všechny stopy, i ty, které by hovořily ve prospěch pachatele. Jako neobjektivní ohledání místa činu lze považovat takové, při kterém nebyly řádně zajištěny a zadokumentovány všechny změny.
- Rychlost – zásada rychlosti spočívá v tom, že ohledání, ale i jakákoli jiná kriminalistickotaktická činnost, musí být uskutečněna co nejdříve, bez zbytečné časové prodlevy. Rychlostí je zde myšleno zbytečně ohledání neodkládat. Jakákoli

časová prodleva má negativní dopad na zajišťované stopy. Časovou prodlevou dochází k degradaci stop a může dojít až k jejich nevratnému zničení. Touto zásadou není rozhodně myšlena skutečnost, aby bylo ohledání prováděno rychle na úkor jeho kvality, poněvadž by mohlo dojít ještě k větším škodám tím, že přehlédneme důležité věci na místě činu.

- Aktivnost – subjekt, který provádí ohledání místa činu, musí aktivně vyhledávat veškeré informace, které se týkají vyšetřovaného skutku a které jsou důležité pro zjištění osoby pachatele a pro další trestní řízení. Při tomto policista musí využívat odborných kriminalistickotechnických metod a svých odborných znalostí a používá při tom nejvhodnější postupy a metody. Policista musí při provádění ohledání mít na paměti zejména to, že ohledání místa činu a úkony s ním spojené jsou neopakovatelný úkon a vše, co opomeneme, již nelze zpětně dohnat.
- Úplnost – subjekt, který provádí ohledání, se zabývá veškerými předměty a osobami, které se nachází na místě činu a jež mají příčinnou souvislost se spáchaným činem. Je nezbytné, aby ohledání bylo komplexní a úplné. V praxi totiž není možné provést dodatečné ohledání místa činu tak, aby mělo stejnou vypovídající hodnotu jako prvotní ohledání.³⁹

5.2.2. Specifické zásady ohledání

- neodkladnost ohledání – tato zásada vychází z poznatku, že každá stopa je změna v původním materiálním prostředí, která rychle podléhá degradaci, což má negativní vliv na její informační hodnotu. Tento faktor nelze eliminovat, avšak tím, že jej známe, můžeme jeho negativní následky ovlivnit a to tím, že ohledání bude provedeno v co nejkratší možné době. Proto řadíme ohledání mezi neodkladné úkony.

³⁹ NĚMEC, Miroslav. OHLEDÁNÍ A PRÁCE NA MÍSTĚ ČINU. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, 130 stran, ISBN 978-80-7251-337-6

- neopakovatelnost ohledání – je zásadou, na kterou je třeba pamatovat zejména při prvotních úkonech na místě činu. V praxi se často stává, že je vyžadováno dodatečné ohledání místa činu nebo dodatečné ohledání zajištěné věci, avšak při druhotném ohledání již nemá nikdy zajišťovaný objekt (stopa) tu samou strukturu jako při prvotním ohledání. Často se rovněž stává, že po ukončení ohledání jsou stopy nebo změny, které mohly mít nějakou vypovídající hodnotu a které byly v průběhu ohledání přehlédnuty, nenávratně zničeny a orgány činné v trestním řízení tak přijdou o cenný důkaz. Nutnost opakovaného ohledání svědčí o prvotním nedbalém a nedůsledném provedení a v řízení před soudem nabízí mnoho prostoru pro obhájce.
- řízení ohledání jediným vedoucím – v učebnicích se můžeme dočíst, že řízení jediným vedoucím je vyžadováno v případech, kdy ohledání provádí speciálně vytvořený tým, kdy činnost tohoto týmu musí být sladěna a koordinována tak, aby jednotlivé úkony zapadaly do její celkové činnosti. V praxi jsou řízením ohledání pověřeni vedoucí stálých výjezdových skupin, kteří jsou zařazeni pod službou kriminální policie a vyšetřování a kteří společně s celou výjezdovou skupinou vyjíždí na místo činu závažné události. Ani oni však v praxi dost často neřídí samotné ohledání místa činu. Na reálném místě činu totiž zodpovídají za všechny úkony, musí tak zjistit všechny relevantní informace. Při tom musí úkolovat vyšetřovatele, komunikovat s operačním důstojníkem, dosahovým pracovníkem za danou problematiku, dále se státním zástupcem, dosahovým pracovníkem za vedení policie, takže k tomu, aby mohli kvalitně řídit ohledání místa činu a odpovídat za něj, již nemají sami kapacity. Proto je v praxi ohledáním místa činu pověřen kriminalistický technik, který si většinou toto ohledání sám provádí a případně úkoluje pomocníky nebo specialisty z oddělení kriminalistické techniky a expertíz. Tato zásada vznikla především proto, aby na místě činu nevznikal v průběhu ohledání chaos a aby nekoordinovaným pohybem osob nedocházelo k ničení místa činu.
- nezastupitelnost ohledání – o této zásadě není třeba ani diskutovat. Ohledání je nezastupitelný, neodkladný a neopakovatelný úkon. Při ohledání se bezprostředním pozorováním na místě činu zjišťují relevantní změny, které v pozorovaném

prostředí způsobil pachatel či jiná událost, která se skutkem přímo souvisí. Ani v současné době moderních technologií se nepodařilo vyvinout technologii či metodu, která by ohledání místa činu plně nahradila. Máme k dispozici mnoho přístrojů, kterými dokážeme snížit negativní vlivy působení okolního prostředí a jimiž dokážeme zrychlit a zefektivnit ohledání či usnadnit zajišťování stop nebo pomocí nich lépe dokumentovat místo činu. Ve velmi blízké budoucnosti budou dostupné virtuální technologie, které budou mít za následek, že na místo činu nebudou muset vyjíždět dosahoví pracovníci či státní zástupce a celé ohledání budou moci sledovat online z kanceláře či z domácí pracovny, avšak i přes všechny tyto věci zůstane ohledání jako nezastupitelný úkon.⁴⁰

5.3. Právní úprava

V trestním řádu je pod pojmem „Ohledání“ uvedeno toto:

„Ohledání

§ 113

Účel ohledání a protokol o něm

(1) Ohledání se koná, mají-li být přímým pozorováním objasněny skutečnosti důležité pro trestní řízení. K ohledání se zpravidla přibere znalec.

(2) Protokol o ohledání musí poskytovat úplný a věrný obraz předmětu ohledání; mají se proto k němu přiložit fotografie, náčrty a jiné pomůcky.“⁴¹

V publikaci trestní právo procesní, jejíž autorem je Jiří Jelínek nalezneme názor, s nímž se z právního hlediska ztotožňuji nejvíce a to, že: *„Předmětem ohledání může být člověk (zejména svědek, poškozený, obviněný) nebo věc. Ohledání místa činu se považuje za*

⁴⁰ MUSIL, Jan, KONRÁD, Zdeněk, SUCHÁNEK, Jaroslav. Kriminalistika, 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: nakladatelství C. H. Beck, 2004, 583 stran, ISBN 80-7179-878-9

⁴¹ zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

zvláštní případ ohledání věci.“⁴² Prohlídka těla je dále uvedena v § 114 trestního řádu, který dohlíží především na to, aby nebyla orgány činnými v trestním řízení necitlivě ohrožena lidská důstojnost. Ohledání věcí není v trestním řádu nijak úzce specifikováno. V § 112 trestního řádu můžeme naleznout obecné vymezení pojmů toho, co jsou to věcné důkazy, jedná se především o předměty, které by mohly přispět k odhalení a zjištění trestného činu a jeho pachatele. Jako zvláštní kategorii pak vymezuje listinné důkazy. Trestní řád ani trestní právo se ohledáním místa činu či jeho dokumentací nijak blíže nezabývá. V trestním řádě nalezneme ještě další zmínku v ust. § 158 odst. 3 písm. d) ze kterého vyplývá, že ohledání místa činu se často provádí před zahájením trestního stíhání, a to především jako neodkladný a neopakovatelný úkon. Přesnější specifikaci toho, co je to podle trestního řádu neodkladný a neopakovatelný úkon, nalezneme v ust. § 160 odst. 4, avšak při jeho přečtení zjistíme, že jeho znění je shodné s obecnými zásadami pro ohledání místa činu, jež jsou uvedeny v podkapitole 5.2.1.

Více toho o ohledání místa činu, případně o zajišťování a dokumentaci stop, v trestním řádě nalezneme jen stěží a ani většina právnícké literatury se tímto tématem podrobně nezabývá, pro dychtivější čtenáře pak většinou autoři odkazují přímo na učebnice kriminalistiky či specializovanou literaturu.⁴³ Domnívám se, že toto řešení není zcela šťastné. Tím, že v trestním právu procesním chybí detailnější postupy, tak vzniká prostor pro mnoho nejasností. Toho se poté snaží využít obhajoba ke spekulacím, kterými napadá nejen znalecké posudky, ale především práci policistů, kteří prováděli ohledání místa činu a zajištění stop. Činnosti, které provádějí policisté na místě činu, jsou totiž podrobně upraveny pouze v závazném pokynu policejního prezidenta. Z právního hlediska se jedná pouze o podzákonnou normu, která nemá stejnou právní sílu jako trestní řád, díky čemuž vzniká prostor pro mnoho otázek. Z tohoto hlediska by bylo lepší zakomponovat některé pasáže obsahující zásady a postupy pro úkony na místě činu přímo do trestního řádu.

⁴² JELÍNEK, Jiří, a kolektiv. Trestní právo procesní - 5. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Nakladatelství Leges, 2018, ISBN 978-80-7502-278-3

⁴³ JELÍNEK, Jiří, a kolektiv. Trestní právo procesní - 5. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Nakladatelství Leges, 2018, ISBN 978-80-7502-278-3

Práce orgánů činných v trestním řízení na místě činu se však neřídí učebnicemi kriminalistiky. Ohledání místa činu, jeho komplexní dokumentaci, zajišťování stop a další nakládání s nimi podrobně upravují interní akty řízení Policie České republiky. Nejvýznamnějším z nich je Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100/2001 ke kriminalistickotechnické činnosti Policie České republiky. Tento pokyn je velice obsáhlý a podrobně upravuje metody a postupy pro práci na místě činu. Obsahově vychází z učebnic kriminalistiky, takže není třeba se jím zde detailně zabývat, neboť mnoho informací, které jsou v něm obsaženy, zde budou také zmíněny, ale přímo z originálních zdrojů. Je možné, že v době vydání práce již bude platný nový pokyn, který bude upravovat tuto problematiku, neboť stávající je více jak 15 let starý a pro současné prostředky je absolutně nedostačující.⁴⁴

⁴⁴ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100/2001 Sb., Ke kriminalisticko-technické činnosti. Praha: Policie České republiky, 2001

6. Vznik, dělení a význam kriminalisticky relevantních stop

V této kapitole se práce zaměřuje na místo činu, konkrétně na kriminalistické stopy. Není cílem zde detailně rozebírat ohledání místa činu, poněvadž se jedná o poměrně rozsáhlé téma, na které by se dalo napsat několik samostatných výzkumných prací. Toto téma je zde zmíněno právě proto, aby poskytlo ucelený přehled a došlo tak ke spojení všech souvislostí do jednoho celku, neboť nemůžeme se zabývat trestněprávním významem místa činu, bez toho, aniž bychom znali důležitost kriminalistických stop.

6.1. Kriminalistická stopa a její vznik

Kriminalistickou stopu nejlépe definuje základní filozofická teorie vzájemného působení, která ji popisuje tak, že při vzájemném a současném působení dvou a více těles dochází k jejich vzájemnému předávání informací o jednotlivých objektech, druhu jejich působení a o jejich vlastnostech, následkem čehož dochází k mnoha změnám. Všechny tyto děje a změny probíhají kolem nás neustále a setkáváme se s nimi tak často, že už je téměř ani nevnímáme. Ke všem těmto změnám dohází naprosto všude, jak v živé (organické), tak i neživé (anorganické) přírodě.⁴⁵

Mezi anorganické změny můžeme zařadit veškeré mechanické, fyzické, chemické a další změny. Jedná se například o různé deformace, např. při dopravní nehodě dojde k deformaci všech zúčastněných vozidel, díky čemuž můžeme následně zjistit původní stav před nehodou, její průběh nebo například další informace. Například pneumatika vozu zanechá svůj otisk při projetí měkkým podkladem nebo použití benzínu žhářem zanechá na místě činu charakteristické chemické stopy, díky čemuž lze zjistit, že se jednalo o úmyslné zapálení. Zkrátka v kriminalistice, stejně jako po celém světě, funguje spolehlivě Třetí Newtonův zákon – akce a reakce. V kriminalistice se z reakce těles snažíme zjistit akci, její důvod a jev, který ji zapříčinil. V reálném světě však probíhá tolik změn, že naprostá většina z nich je pro nás naprosto irelevantní a stejně tak je tomu i na místě činu.

⁴⁵ MUSIL, Jan, KONRÁD, Zdeněk, SUCHÁNEK, Jaroslav. Kriminalistika, 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: nakladatelství C. H. Beck, 2004, 583 stran, ISBN 80-7179-878-9

A proto je jedna z hlavních podmínek definující stopu následující: musí se jednat o relevantní změnu ve sledovaném prostředí.

Abychom mohli nějakou změnu v materiálním či paměťovém prostředí nazvat stopou, zformulovaly se v kriminalistice postupem času tři hlavní kritéria:

1. změna musí být v přímé souvislosti s kriminalisticky relevantní událostí
2. změna musí v prostředí existovat, to znamená, že její existence musí být od doby vzniku až do doby jejího zajištění
3. změna musí být vyhodnotitelná, to znamená, že aby mohla být změna stopou, musí ji kriminalistika za přispění všech dostupných metod a prostředků umět dekódovat.⁴⁶

Pokud změny, které zkoumáme, nesplňují jedno z výše uvedených kritérií, nemohou být nazvány kriminalistickými stopami. Tato kritéria jsou naprosto logická a jejich nesplnění ještě nutně neznamená, že se striktně nemůže jednat o kriminalistickou stopu. Při ohledání místa činu a při zajišťování stop je bezpodmínečně nutné používat logické myšlení, důvtip, rovněž je nutné myslet dopředu a v neposlední řadě je nutné používat selský rozum. Logické myšlení a důvtip nám pomáhá s vyhodnocováním prvních dvou podmínek, díky nimž dokáže kriminalistický technik zjistit, zdali změny, jež jsou na místě činu, souvisí se sledovanou událostí. Rovněž je nutné pamatovat na to, že stopy nejsou hned viditelné běžným okem, nebo to, že se nějakým vnějším vlivem vymykají z normálu, ještě neznamená, že skutečně neexistují. Zde jsou dobrým příkladem daktyloskopické stopy, u kterých je v praxi zažitý předpoklad, že pokud je povrch mokrá, tak se na něm žádné daktyloskopické stopy nenachází. To však nemusí být ještě úplně pravda. Dřív si kriminalistika s tímto problémem nedokázala poradit, avšak dnes existují chemické metody, které zvládnou zvýraznit i daktyloskopické stopy na mokřém povrchu.⁴⁷ K poslednímu bodu je rovněž dobré přistupovat s rezervou. V 80. letech byla forenzní genetika teprve v plenkách a jediné, co kriminalistika dokázala z krevních stop zjistit, byla krevní skupina. Avšak v mnoha procesech byly zejména v USA původní krevní vzorky

⁴⁶ MUSIL, Jan, KONRÁD, Zdeněk, SUCHÁNEK, Jaroslav. Kriminalistika, 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: nakladatelství C. H. Beck, 2004, 583 stran, ISBN 80-7179-878-9

⁴⁷ STRAUS Jiří, a kolektiv. Kriminalistická technika, 3. Rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, 446 stran, ISBN 978-80-7380-409-1

uschovány, díky čemuž mohly být po rozmachu analýzy DNA případy znovu otevřeny a přezkoumány. Analýza DNA tak dokázala osvobodit mnoho neprávem vězněných lidí a mnoho pachatelů závažných trestných činů bylo díky ní potrestáno.⁴⁸ Proto je dobré myslet dopředu, protože to, že neumíme nějaký vzorek vyhodnotit dnes, ještě neznamená, že jej nebudeme umět vyhodnotit třeba již za rok. Dobrým příkladem v této oblasti je například vyhodnocování mitochondriální DNA, o které se domnívám, že bude budoucností forenzní genetiky.

Po rozebrání hlavních kritérií, která kriminalistika na stopy klade, lze říci, že:

„kriminalistická stopa je každá změna, která je v příčinné nebo jiné souvislosti s kriminalisticky relevantní událostí, existuje nejméně od svého vzniku do zjištění a je vyhodnotitelná současnými kriminalistickými metodami a prostředky.“⁴⁹

Vznik stopy je jednoduchý a odvíjí se od něho i jejich základní dělení. Ve výše uvedeném citátu je uvedeno, že stopa je každá změna. K tomu bych pouze dodal: „je každá změna v materiálním či paměťovém prostředí.“ Podle jejich vzniku je i dělíme, a to na stopy Materiální a na stopy Paměťové.

6.2. Druhy stop a jejich třídění

Základní dělení je na stopy paměťové a materiální.

- Paměťové stopy – vznikají ve vědomí (paměti) člověka. Je velice pravděpodobné, že vznikají i ve vědomí zvířat, avšak současné technologie a znalosti je nedokáží žádným adekvátním způsobem vyvolat. Paměťové stopy lze dále dělit na zrakové, čichové, sluchové, hmatové a chuťové, a k jejich uchování dochází v šedé kůře mozkové. Tyto stopy jsou relativně trvalé, ale ovlivňuje je velké množství specifík, např. amnézie lidí po dopravní nehodě nebo neochota lidí spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení, čímž může dojít k záměrnému zkreslení paměťové

⁴⁸ EPOCHAPLUS. Kdo všechno byl odsouzen neprávem. Epoque plus [online]. Praha: EpoquePlus, [cit. 12.3.2020]. Dostupné z: <https://epochaplus.cz/6x-ocistení-díky-dna-kdo-vsechno-byl-odsouzeny-nepravem/>

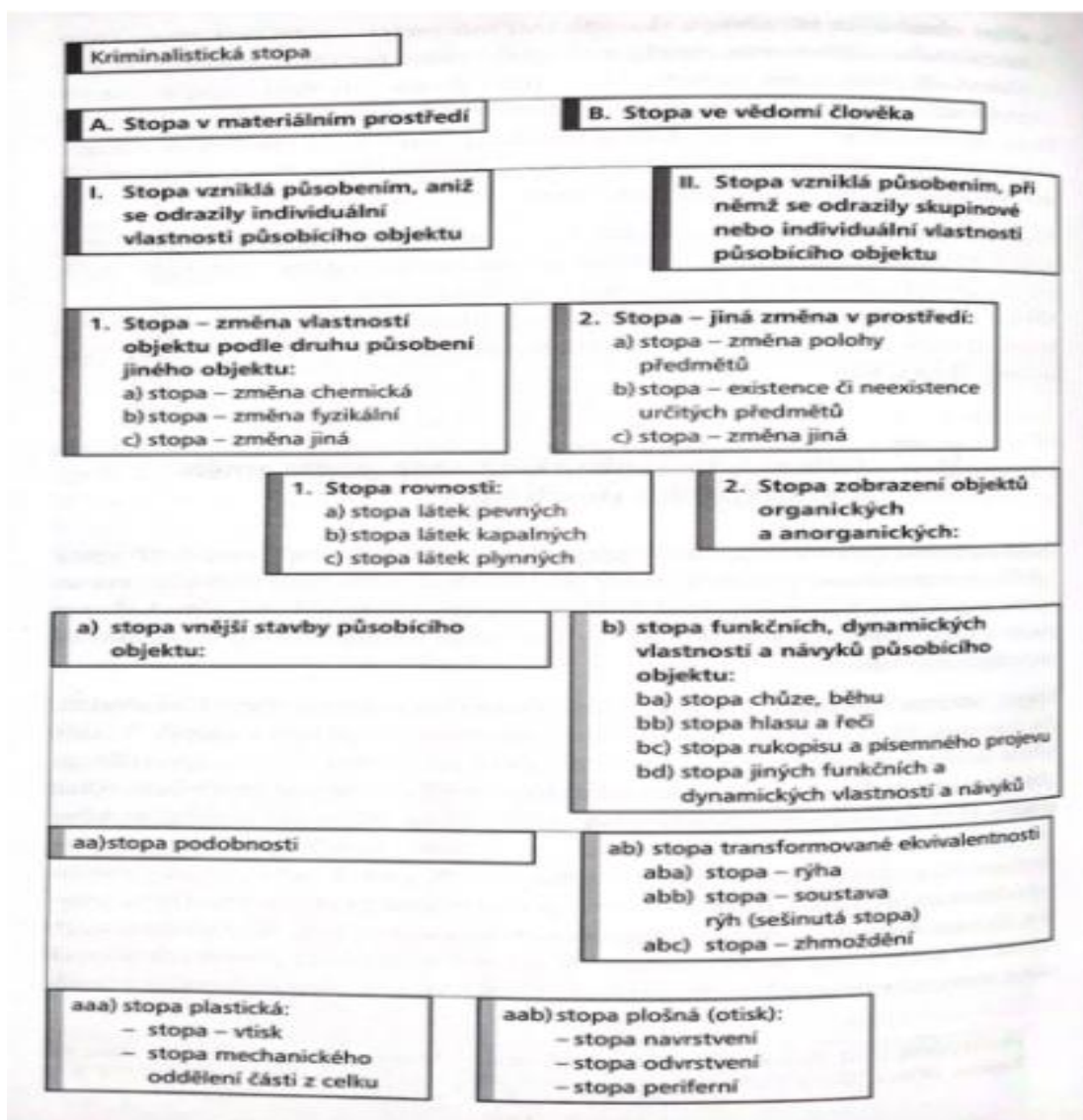
⁴⁹ MUSIL Jan, KONRÁD, Zdeněk, SUCHÁNEK, Jaroslav. Kriminalistika, 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: nakladatelství C. H. Beck, 2004, 583 stran, ISBN 80-7179-878-9, str. 78

stopy. Dalším faktorem je rovněž to, že nikdo si není schopný zapamatovat všechno, co viděl, a tak je možné, že svědek mohl přehlédnout pachatele, i když stál kousek před ním. Dalším neopominutelným faktorem je to, že pokud dojde k nějaké hromadné události negativního charakteru, např. výbuchu nebo pádu letadla, tak tuto událost doprovází obrovské množství vjemů, které si není lidský mozek schopný zapamatovat, čímž přicházíme o mnoho relevantních informací.

- Materiální stopy – jedná se o hmotné stopy, které jsou vytvořeny kdekoli v materiálním světě mimo vědomí člověka. Jedná se tedy i o stopy, které byly vytvořeny na těle oběti. Dělení materiálních stop je velké množství, nejčastěji se však používá dělení do jejich čtyř základních podskupin, do kterých lze zařadit všechny materiální stopy:
 1. stopy, které odrážejí vnější strukturu objektu, jež je vytvořil (např. trasologické, daktyloskopické, aj.)
 2. stopy, které odrážejí vnitřní složení objektu, jež je vytvořil (např. biologické)
 3. stopy, které odrážejí funkční a dynamické vlastnosti objektu, jež je vytvořil (např. stopy bipedální lokomoce)
 4. stopy, které obsahují komplexní informaci (např. z daktyloskopické stopy se stane zjištěním profilu DNA i biologická stopa)⁵⁰

Materiální stopy lze rovněž dělit podle změn, které v okolním prostředí způsobily, nejlépe toto dělení vystihuje následující graf, na kterém je znázorněno jejich dělení podle Protivínského:

⁵⁰ SUCHÁNEK, Jaroslav. Kriminalistické stopy obsahující informaci o vnitřní stavbě (struktuře) objektu. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze. 2005, 121 stran, ISBN 80-7251-181-5

Obrázek č. 5: Dělení kriminalistických stop podle Protivínského⁵¹

6.3. Význam kriminalisticky relevantních stop

Význam kriminalistických stop a jejich relevance se hodnotí zejména ze dvou hledisek a to:

- z kriminalisticko technického významu – tento spočívá v tom, že z informací získaných ze stopy dokážeme přímo identifikovat osobu, věc či zvíře, které jsou

⁵¹ MUSIL, Jan, KONRÁD, Zdeněk, SUCHÁNEK, Jaroslav. Kriminalistika, 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: nakladatelství C. H. Beck, 2004, 583 stran, ISBN 80-7179-878-9, str. 78

důležité pro objasnění kriminalistické události. Zdaleka ne všechny stopy splňují tento význam a nelze je tak použít v procesu kriminalistické identifikace.

- z kriminalisticko taktického významu – každá kriminalistická stopa obsahuje informace taktického významu, a to především takové, které informují o osobách, jež se podílely na sledované události nebo o jejich činnosti či o způsobu provedení činu. Tyto stopy nám mohou poskytovat informace např. o způsobu příchodu a odchodu na místo činu, o množství pachatelů nebo o jejich způsobu překonávání různých překážek. Každá stopa má tedy pro vyšetřovatele kriminalisticko taktický význam bez ohledu na to, zda-li je vhodná z hlediska kriminalisticko technického. Každá stopa nám může poskytnout střípek informace, díky čemuž se dá zapojit do uceleného celku a tím tak potvrdit jednu z vyšetřovacích verzí.⁵²

Proč jsou pro tuto práci důležité stopy a jejich dělení? Kriminalistika se díky zlepšujícím se technologiím čím dál více ubírá k tomu, že stopy jsou na místě činu zajišťovány fotograficky a následně přímo ze snímku vyhodnocovány, což má jednu nesmírnou výhodu. Odpadá zajišťování stop in natura, či odlévání stop z jejich originálů, což práci technikům na místě usnadňuje, urychluje a rovněž odpadá složité zasílání zajištěných stop na jejich expertízu, čímž se i minimalizuje riziko jejich poškození či zničení při přepravě na expertízní pracoviště. Stopy, které jsou zajištěny fotograficky ve vysokém rozlišení, lze zaslat elektronicky a v případě závažných zločinů mohou být stopy u experta během několika minut.

Je nezbytné podotknout, že takto se nedají zajišťovat všechny druhy stop. Fotograficky můžeme zajišťovat pouze omezené množství stop. Z tohoto hlediska je vhodné zajišťovat především materiální stopy, které odrážejí vnější strukturu objektu, jež je vytvořil. Avšak fotografické zajišťování stop je vhodné i pro stopy, jež odrážejí funkční a dynamické vlastnosti objektu, který je vytvořil.

Pokud bych měl tuto myšlenku shrnout do závěru, tak fotografické „zajišťování“ stop je vhodné především pro daktyloskopické stopy. U daktyloskopických stop je pro jejich vyhodnocení naprosto dostačující jejich 2D obraz, tedy jejich fotografie. Ta

⁵² MUSIL, Jan, KONRÁD, Zdeněk, SUCHÁNEK, Jaroslav. Kriminalistika, 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: nakladatelství C. H. Beck, 2004, 583 stran, ISBN 80-7179-878-9

samozřejmě musí splňovat veškeré zásady detailní fotografie a je bezpodmínečně nutné, aby byla ostrá a aby při jejím pořízení nedošlo k žádnému zkreslení. Takto zajištěná daktyloskopická stopa je téměř okamžitě vhodná k dalšímu zkoumání znalcem z oblasti daktyloskopie. Tato metoda přináší ještě jednu výhodu, že zvýrazněnou daktyloskopickou stopu, kterou zajistíme fotograficky, můžeme ještě dál použít. Například tím, že bude zajištěna na odběrový tampón, který bude dále zaslán na Kriminologický ústav v Praze ke zjištění DNA profilu.

7. Dokumentace místa činu

Kriminalisticko-technická dokumentace je dnes již nepostradatelnou součástí kriminalistiky. Je to především díky tomu, že vzrostla důležitost dokumentovat většinu úkonů v průběhu odhalování a vyšetřování trestné činnosti, a to z toho důvodu, aby bylo kdykoli možno ověřit jejich zákonnost. V této kapitole se práce věnuje jednotlivým metodám dokumentace, které jsou dnes běžně používány v praxi a jejich hlavním zásadám. Dokumentaci místa činu je zde věnována poměrně rozsáhlá část, a to především z toho důvodu, že je mnohem podstatnější, než by se mohlo zdát. Špatně zadokumentované místo činu nám může zmařit celé vyšetřování, neboť tyto chyby se již nedají napravit a my tak můžeme přijít o celou řadu nashromážděných důkazů.

7.1. Kriminalisticko – technická dokumentace a její zásady

„Kriminalisticko – technická dokumentace je vědní obor kriminalistické techniky zabývající se zkoumáním zákonitostí dokumentování kriminalisticky relevantních událostí a vypracování metod a prostředků pro potřeby kriminalistické praktické činnosti.“⁵³ Je nedílnou součástí většiny kriminalistických postupů. Její význam spočívá především v tom, že díky ní si může každý, kdo nebyl přítomen na místě činu nebo na místě kriminalisticky relevantní události, vytvořit přesnou představu o průběhu ohledání, zajištěných stopách, případně o dalších skutečnostech.

Kriminalistická dokumentace se v současnosti používá téměř po celou dobu přípravného řízení. Kriminalistika proto vyvinula mnoho metod dokumentace. Jejich výběr je závislý na druhu vyšetřovacího úkonu, na zkoumaném objektu a vyšetřovací situaci. Každá z těchto metod však musí splňovat šest základních požadavků:

1. Musí spolehlivě a relevantně zobrazit situaci kriminalistické události.
2. Musí objasnit informační podstatu kriminalistických metod použitých pro dokumentování

⁵³ STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminalistická technika, 3. Rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, 446 stran, ISBN 978-80-7380-409-1, str. 406

3. Musí umožnit, aby si každý, kdo nebyl dokumentovanému úkonu přítomen, mohl o něm později vytvořit názornou představu.
4. V případě nutnosti musí jít podle zvolené metody dokumentace obnovit původní situaci v případech, kdy je to vyžadováno, např. rekonstrukce místa činu.
5. Poskytnout představu o tom, na jakém místě, v jakých podmínkách, čase a s jakým výsledkem probíhaly úkony.
6. Vybraný prostředek dokumentace musí zadokumentovat způsoby a prostředky a metody prováděných úkolů, např. jak byly zajištěné jednotlivé stopy.⁵⁴

Aby byly postupy dokumentace správné a co nejefektivnější, je potřeba při jejím pořizování v průběhu úkonů trestního řízení myslet na tyto zásady:

- Získané informace jsou často nenahraditelné, proto je důležitá včasnost a trvalost vybraného typu dokumentace. Trvalostí je zde myšleno to, že vybraná metoda nesmí podléhat degradaci vlivem času a působení přírodních sil. Např. pokud uděláme náčrtek místa činu inkoustovým perem na papír, tak je velice pravděpodobné, že náčrtek se do doby, než proběhne řízení před soudem, nedochová. Proto je nutné, aby zvolená metoda dokumentace byla trvalá.
- Vybraná metoda musí být provedena objektivně a nesmí nadržovat ani jedné ze stran trestního řízení. Ohledání místa činu není u závažných trestných činů nikdy jednoduchým úkonem. Je bezpodmínečně nutné provést ohledání, ale i jeho dokumentaci objektivně, bez toho, aniž by policista nadržoval jedné ze stran. Často situace na místě činu svádí k tomu, že se policista vcítí do role oběti a následné úkony pak provádí tendenčně s cílem „dostat pachatele.“ Tento stav je ovšem absolutně nepřijatelný. Je nutné mít na paměti jednu z hlavních zásad trestního práva, kterou je, že o vině a trestu rozhoduje pouze soud a to ve veřejném líčení a na základě volného hodnocení důkazů.
- Další zásadou je účinnost. Dokumentace místa činu nemá za úkol pouze dokumentovat stav místa činu, ale musí mít především schopnost osobám, které

⁵⁴ STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriministická technika, 3. Rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, 446 stran, ISBN 978-80-7380-409-1

se na místě činu nenacházely, vylíčit detailně situaci, která zde panovala. Touto schopností je myšlena účinnost nebo by se dalo říci i efektivnost. Je nezbytné, aby zvolená metoda byla co nejúčinnější, a proto se v praxi používá kombinace více metod dokumentace, např. fotografická, topografická a videodokumentace.

- Posledním bodem, který je potřeba dodržet při provádění dokumentace, je její komplexnost a úplnost.

Vzhledem k tomu, že Kriminalistická dokumentace je nenahraditelný prvek, jsou tyto zásady obligatorní a je třeba je striktně dodržovat. Při nedodržení těchto základních pravidel se může snadno stát, že nashromážděná data budou nepoužitelná pro trestní řízení a my už je nebudeme moci nijak získat či použít. Při jejich dodržení získáme kvalitní a ucelený materiál o průběhu ohledání místa činu a o použitých kriminalistických metodách. Tento materiál pak lze bez problému použít i jako důkaz v řízení před soudem.⁵⁵

7.2. Formy kriminalistické dokumentace

Formy kriminalistické dokumentace se vzhledem k rychlému vývoji moderních technologií neustále mění. V současnosti ji lze dělit do těchto pěti základních forem:

- Protokol – jedná se o písemné popsání zjištěných skutečností
- Topografická dokumentace (plánek, náčrtek)
- Obrazová dokumentace (fotografická, videozáznam)
- Zvuková dokumentace (digitální záznam zvuku)
- Zvláštní druhy dokumentace (DMU, Spheron, Prostorové laserové skenování)

⁵⁵ STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminalistická technika, 3. Rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, 446 stran, ISBN 978-80-7380-409-1

V další části této práce rozeberu každou z těchto pěti základních forem. Jednotlivě představím všechny metody, jejich principy, základní požadavky a výhody a nevýhody jejich používání.⁵⁶

7.3. Protokol

Protokol je základní formou dokumentace. Jeho podoba a náležitosti jsou přesně stanoveny v §55 z. č. 141/1961 Sb. Trestní řád. Zde je uvedeno, že pokud není v zákoně stanoveno jinak, o každém úkonu trestního řízení se sepíše protokol. Dále jsou v něm uvedeny obligatorní náležitosti, jež musí každý protokol obsahovat.

V protokole musí být uvedeno označení orgánu činného v trestním řízení, který úkon provádí. Dále musí obsahovat místo, čas a předmět úkonu, jméno a příjmení úředních osob společně s jejich funkcí. Dále jméno a příjmení přítomných stran, jméno, příjmení a adresu zákonných zástupců, obhájců a zmocněnců, kteří se úkonu zúčastnili. U osob obviněných a poškozených se uvede i adresa pro účely doručování a údaje, které jsou nezbytné ke zjištění jejich totožnosti. V protokolu musí být rovněž stručné vyličení průběhu úkonu, z něhož bude patrné i zachování zákonných ustanovení. Nesmíme zapomenout na návrhy stran, udělené poučení, popřípadě vyjádření poučených osob, námitky stran nebo vyslychaných osob proti průběhu úkonu nebo obsahu protokolu.

Protokol se sepisuje pouze v českém jazyce a za jeho správnost odpovídá zhotovitel. Pokud to situace vyžaduje, je možné použít při protokolaci i zvláštních prostředků, například zvukového nebo obrazového záznamu. V takovém případě se tato okolnost poznamená v protokolu sepsaném o úkonu. Do něho se musí dále poznamenat údaje o čase, místě a způsobu provedení použitého prostředku dokumentace. Ke spisu se poté musí přiložit nosič se záznamem. V případě protokolu o ohledání je přímo v § 113 odst. 2 trestního řádu uvedeno, že musí poskytovat úplný a věrný obraz předmětu, jež byl ohledáván, proto se k němu mají přiložit fotografie, náčrty, případně i jiné pomůcky.⁵⁷

⁵⁶ PORADA, Viktor, STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminálnístika (výzkum, pokroky, perspektivy). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, 699 stran, ISBN 978-80-7380-477-0

⁵⁷ zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

7.3.1. Hlavní části protokolu

Kriminalistika klade na protokol ještě další požadavky, které je nutné splnit. Jde především o to, aby protokol přesně zachytil popisované informace a to bez subjektivních závěrů. Z kriminalistického hlediska jde především objektivní, systematické a úplné zachycení pozorovaných skutečností. Protokol obsahuje tři hlavní části, jejichž obsah závisí na druhu protokolované události.

První částí je Úvodní. Tato obsahuje název zpracujícího útvaru, dále datum, čas a místo úkonu. Zpravidla se v ní uvádí i číslo jednacích a věc, jež se protokol týká. Případně může být doplněna o meteorologické nebo světelné podmínky (většinou se uvádí do protokolu o ohledání místa činu).

Následuje popisná část, jež je nejobsáhlejší z celého protokolu. Obsahuje co možná nejpodrobnější popis průběhu kriminalistického úkonu (např. výslech, domovní prohlídka, ohledání místa činu). Během popisu je nutné dodržovat všechny výše uvedené zásady.

Poslední je závěrečná část. Její účel a obsah závisí na druhu sepisovaného protokolu, např. v protokolu o výslechu obviněného nalezneme v závěrečné části souhlas s tím, že je výslech napsán správně, není třeba jej doplňovat, a že obviněný s jeho obsahem souhlasí. Dále je zde uvedeno datum a čas ukončení výslechu a podpisové doložky všech zúčastněných osob. V protokole o ohledání místa činu se uvádí metody, jež byly použity k dokumentaci místa činu (např. zda byla provedena fotografická nebo video dokumentace), dále seznam zajištěných stop, použití služebních prostředků (např. služebního psa), čas ukončení ohledání a podpisové doložky všech osob, jež byly přítomné ohledání.

Největší význam protokolu spočívá v tom, že dovoluje zachytit skutečnosti, jež by bylo velice obtížné zachytit jiným způsobem nebo jež by nebylo možné zadokumentovat vůbec. Jde především o povětrnostní podmínky a o poměrech, které panovaly během ohledání na místě činu.⁵⁸

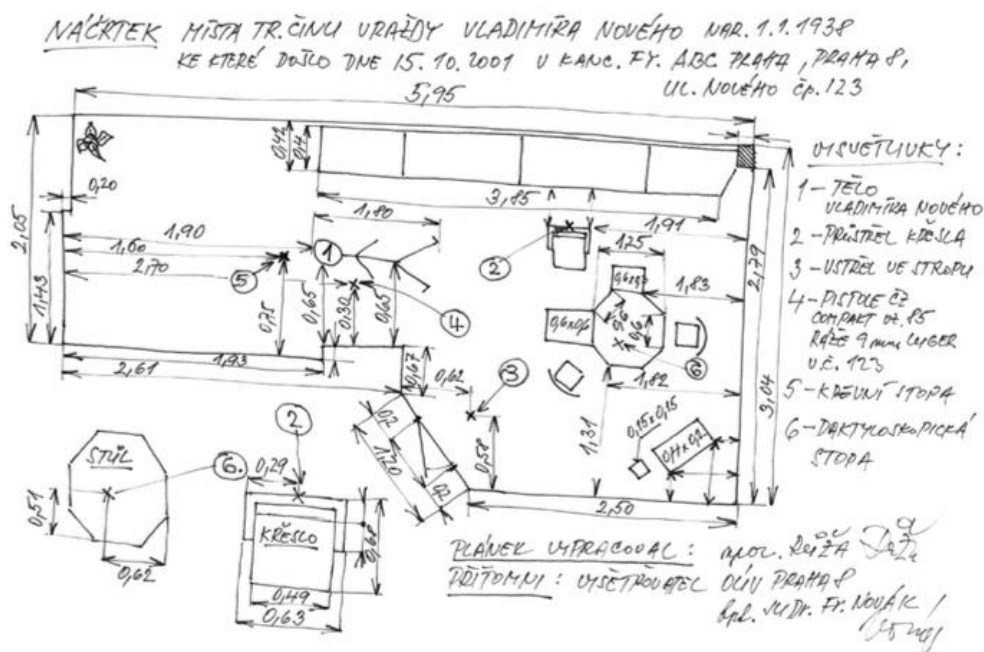
⁵⁸ PORADA, Viktor, STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminalistika (výzkum, pokroky, perspektivy). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, 699 stran, ISBN 978-80-7380-477-0

7.4. Topografická dokumentace

Je obligatorní součástí protokolu o ohledání místa činu. Pokud se provádí ohledání na místě kriminalisticky relevantní události, tak se vždy provede topografická dokumentace, která se přiloží k protokolu. Je prostředkem kriminalistické dokumentace, při němž se využívá grafického znázornění ohledávaného místa. Poskytuje tak především informace o rozměrech, tvarech a vzájemném umístění předmětů, stop, případně jiných relevantních věcí na místě činu.

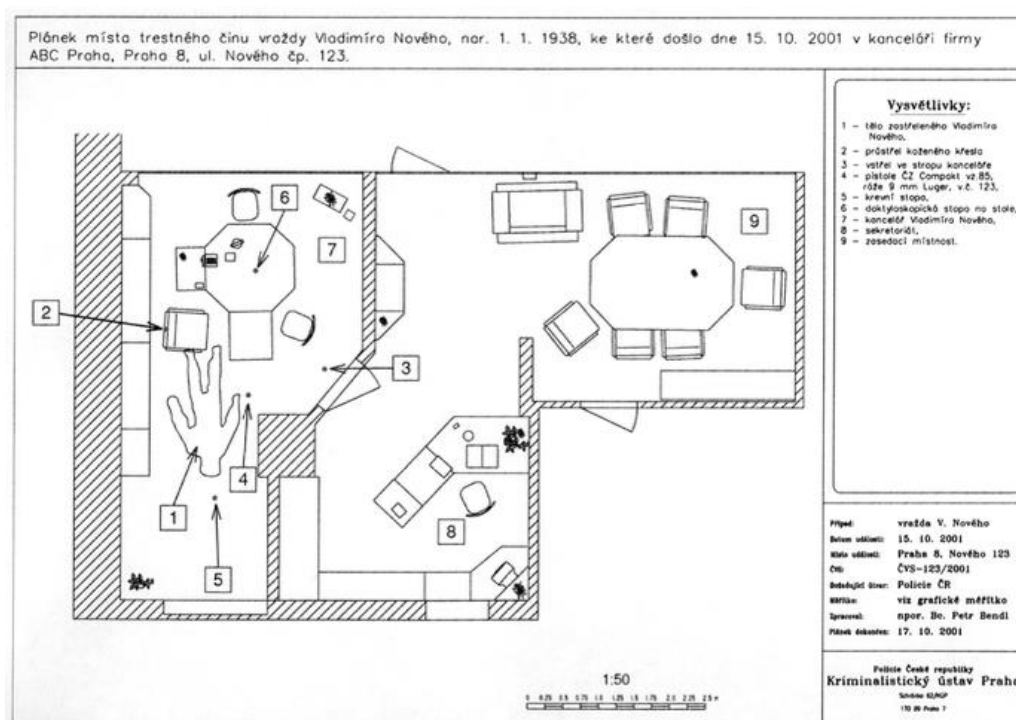
Nejpoužívanější dvě metody topografické dokumentace jsou náčrtek (viz Obrázek č. 6) a plánec (viz Obrázek č. 7). Náčrtek je zpravidla rukou nakreslený půdorysný obraz místa. Jde o přibližné zobrazení místa činu, které se doplňuje dalšími údaji pro zpřesnění, lze také doplnit dalšími nákresy pro zpřesnění (např. detailními kresbami či bokorysnými náhledy). Do náčrtku se zakotují všechny vzdálenosti a rozměry míst společně s relevantními předměty a stopami, tak jak se na místě nacházely. Pro měření a kótování se používají různé metody, nejčastěji se však v praxi používá metoda pravoúhlých souřadnic společně v kombinaci s výchozím bodem měření.

Obrázek č. 6: Náčrtek místa trestného činu vraždy:59

Druhým typem, který se v kriminalistické praxi používá, je plánek. Jedná se o geometricky zmenšený obraz místa, který je zmenšený a vytvořený ve stanoveném měřítku. Zpravidla se plánek vytváří až dodatečně za využití rýsovacích pomůcek (v praxi se většinou rýsuje ručně), ovšem některé kanceláře jsou vybaveny speciálním softwarem pro tvorbu pláneků, např. DMU (Dokumentace místa události). Vzhledem ke složitosti zhotovení a jeho časové náročnosti se plánek používá především u závažných trestných činů jako jsou vraždy a podobně.

Obrázek č. 7: Plánek místa trestného činu vraždy⁶⁰

Občas se můžeme setkat ještě se třetí formou topografické dokumentace, kterou je schéma. To se na místě používá zřídka, především pak u případů, kde je potřeba zadokumentovat zapojení různých strojů, či u datových serverů, kde tak můžeme zakreslit, jak byly vzájemně propojeny.⁶¹

⁶⁰ Příloha č. 1 k ZP PP č. 100/2001 – Plánek místa činu

⁶¹ STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminalistická technika, 3. Rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, 446 stran, ISBN 978-80-7380-409-1

7.5. Fotografická dokumentace

Fotografická dokumentace je v současnosti nepostradatelnou součástí protokolu a topografické dokumentace. Dříve se prováděla především na černobílý nebo barevný negativní film. Ještě učebnice Kriminologické techniky, 3. rozšířené vydání, z roku 2012 uvádí, že digitální technologie není pro dokumentaci místa činu vhodná. Situace se však změnila a v dnešní době se používá výhradně digitální fotografie, jež se tak stala jedním z nejrozšířenějších a nejdůležitějších způsobů fixace informací. Umožňuje trvalé a objektivní uchování skutečností a jejich pozdější nezkreslené vyvolání. Při pořizování fotografické dokumentace je nutné vycházet z toho, že i přes pokrok moderních technologií je schopná zaznamenat pouze skutečnosti, které jsou viditelné i pouhým okem. Dále je nezbytné postupovat s rozumnou rychlostí tak, aby na místě nedošlo vzniklou časovou prodlevou ke znehodnocení předmětů či stop.⁶²

„Dále musí fotografická dokumentace splňovat tyto stanovené požadavky:

- *vždy poskytovat jasnou představu o umístění místa činu, jak v exteriéry, tak v interiéru a o celkové situaci na dokumentovaném místě,*
- *zkoumanou situaci vždy fixovat se všemi potřebnými polodetaily a detaily, včetně jejich rozmístění a prostorových vztahů v původním stavu,*
- *poskytovat představu o velikosti a rozměrech dokumentovaného prostoru a na ně nalezených stop a důležitých objektů pro vyšetřování,*
- *důsledně eliminovat ze snímků všechny objekty a subjekt, které nejsou kriminalisticky relevantní (brašna kriminalistického technika, postava policejního orgánu apod.).“⁶³*

Podle záběrů rozlišujeme několik druhů základních kriminalistických fotografií. Jsou jimi:

⁶² STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminologická technika, 3. Rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, 446 stran, ISBN 978-80-7380-409-1

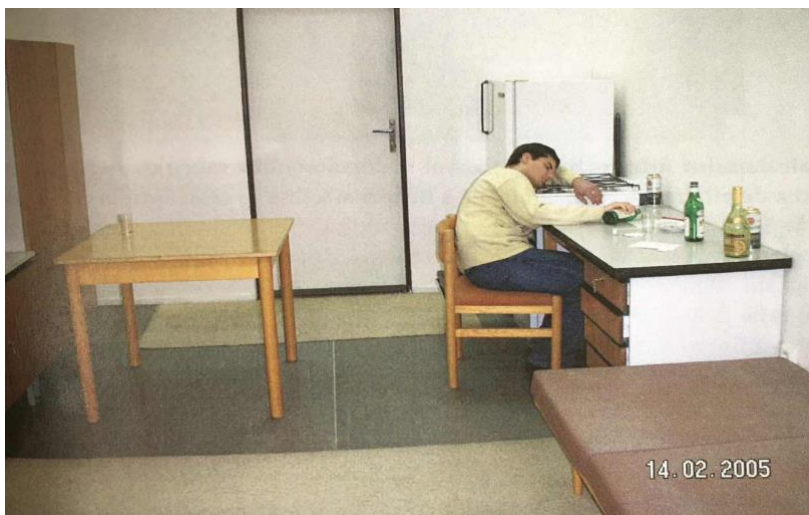
⁶³ PORADA, Viktor, STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminologika (výzkum, pokroky, perspektivy). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, 699 stran, ISBN 978-80-7380-477-0, strana: 139

- orientační fotografie
- celková situační fotografie
- polodetailní fotografie
- detailní fotografie
- celková přehledná fotografie

7.5.1. Orientační fotografie

Orientační fotografie se pořizuje se záměrem zadokumentovat místo i s okolním prostředím, aby bylo možné toto místo později jednoznačně identifikovat. Je důležité, aby tento typ fotografie zachycoval v okolí všechny charakteristické znaky, jež leží v blízkosti. Tato fotografie má nejen identifikační účel, ale rovněž i informační, pomocí ní lze později určit, jestli se například dům, který je předmětem ohledání, nachází o samotě nebo zda je součástí nějaké zástavby.

Obrázek č. 8: Orientační fotografie místa činu⁶⁴

⁶⁴ STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminalistická technika, 3. Rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, 446 stran, ISBN 978-80-7380-409-1, strana: 409

Na orientační fotografii musí být rovněž, pokud je to možné, zachyceny všechny přístupové cesty. Pokud si to okolnosti případu vyžadují, lze použít pro lepší zachycení podmínek širokoúhlý objektiv, případně panoramatickou fotografii.

7.5.2. Celková situační fotografie

Celková situační fotografie zobrazuje situaci před tím, než bylo zahájeno ohledání místa činu. Většinou se provede jen několik snímků, které zachytí všechny důležité předměty (nebo polohu těla) a jejich vzájemnou polohu před tím, než s nimi bude odborně manipulováno. Pokud se místo činu nachází ve větších prostorách nebo ve více místnostech, tak zaznamenáme všechny prostory.

Obrázek č. 9: Celková situační fotografie:⁶⁵

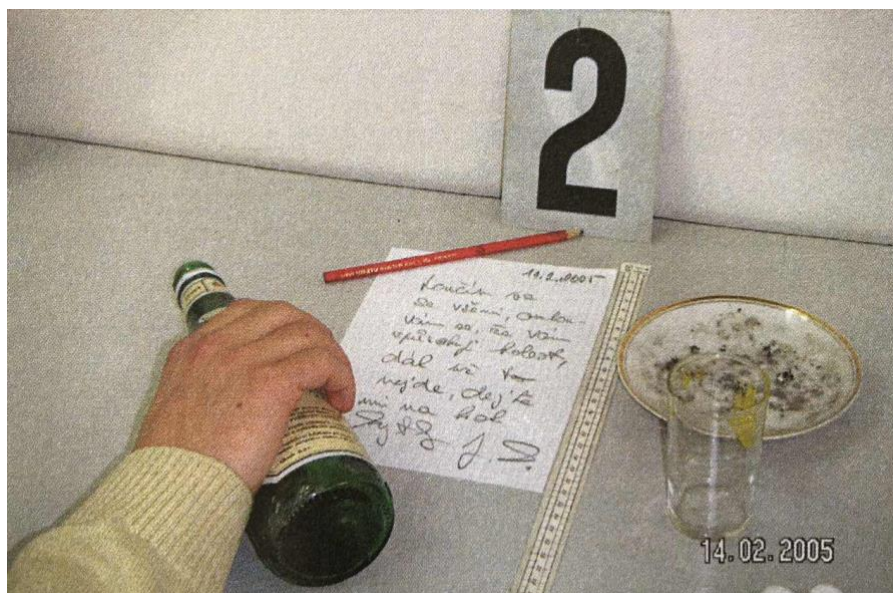
7.5.3. Polodetailní fotografie

Polodetailní fotografie musí v přiměřeném měřítku zabrat nejdůležitější části a předměty ohledání společně s objekty, které je obklopují, tak aby byly v souvislosti. Může být rovněž použita k zaznamenání skupiny stop nebo kriminalisticky relevantních předmětů, jež se nachází na místě činu. V praxi se často stává, že je pořizován větší počet

⁶⁵ STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminalistická technika, 3. Rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, 446 stran, ISBN 978-80-7380-409-1, strana: 410

polodetailních fotografií za sebou. Při provádění fotografické dokumentace je tedy nutné myslet na účel a používat ji pouze k zachycení prostorového vztahu k detailům nebo hlavnímu objektu (např. tělu).

Obrázek č. 10: Polodetailní fotografie:66

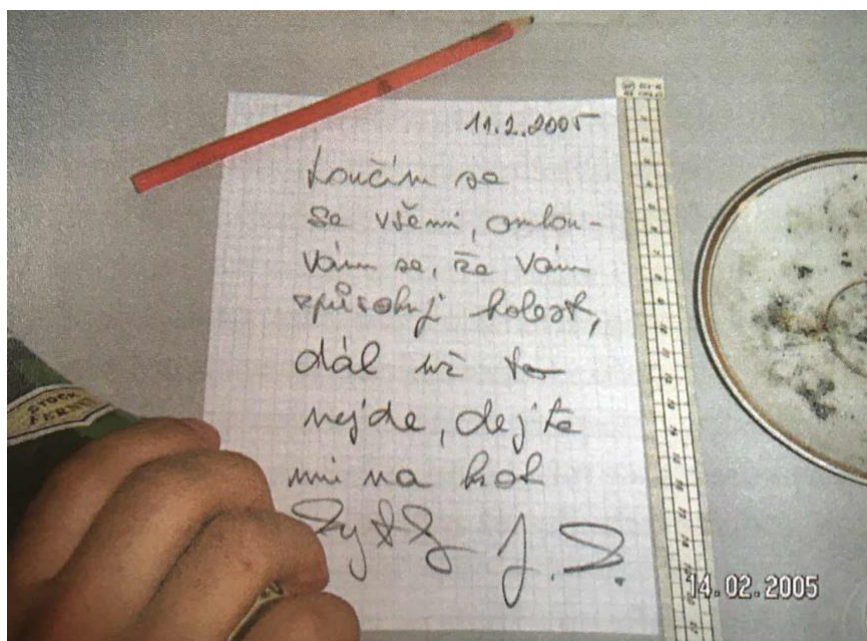
7.5.4. Detailní fotografie

Detailní fotografie zachycuje vybrané detaily na místě činu. Jedná se především o detaily zajištěných stop, stopách po vloupání, různých nástrojů, stopách po výstřelu nebo různých zranění. U detailní fotografie zachycujeme vybrané předměty izolovaně od okolního prostředí a zaměřujeme se především na detaily a jiné markantní znaky (např. struktura, tvar, rozměry, různé deformace a jiné). Při provádění této fotografie je nezbytné dbát na to, aby nedošlo při jejím pořizování ke zkreslení fotografovaného předmětu, je tedy nutné dodržet specifické zásady. Především na to, aby u dokumentovaného předmětu bylo přiloženo pravoúhlé kriminalistické měřítko tak, aby byly později čitelné jeho rozměry. Fotograf musí být při focení kolmo k předmětu, pokud by byl šikmo, došlo by vlivem úhlu ke zkreslení rozměrů. Poslední zásadou je pořizovat detailní fotografie na maximální možnou ohniskovou vzdálenost objektivu, pokud je malá, dochází tak k efektu zvanému rybí oko, čímž dojde rovněž ke zkreslení. Často je detailní fotografie používána jako

66 STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminalistická technika, 3. Rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, 446 stran, ISBN 978-80-7380-409-1, strana: 410

podklad pro znalecké zkoumání a její zkuslení by mohlo mít za příčinu, že pak nebude moci být vypracován klíčový znalecký posudek.

Obrázek č. 11: Detailní fotografie:67

7.5.5. Celková přehledná fotografie

Celková přehledná fotografie se používá na závěr ohledání. Principiálně je shodná s celkovou situační fotografií. Je mezi nimi jediný rozdíl a to ten, že při této se zajištěné stopy a věci dokumentují již společně s čísly, pod kterými jsou dál evidovány. Vyžadují-li si to okolnosti na místě činu, je možné pro jeho dokumentaci použít i jiné techniky než ty výše popsané. Často se tak můžeme setkat s panoramatickou fotografií, kterou fotografujeme rozsáhlá místa, na než nestačí zorné pole objektivu fotoaparátu (například u požářišť nebo místa hromadné havárie). Často používané jsou v kriminalistice i mikro a makro fotografie. Při ohledání místa činu lze dnes běžně použít makrofotografii, jež dokáže zachytit fotografovaný předmět v měřítku až 30:1. Mikrofotografii lze použít především v ateliérech, a to především díky její vysoké náročnosti na dobré světelné podmínky. Mikrofotografií lze pořídit snímek v měřítku až 2000:1.

67 STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminalistická technika, 3. Rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, 446 stran, ISBN 978-80-7380-409-1, strana: 411

Obrázek č. 12: Celkově přehledná fotografie:⁶⁸

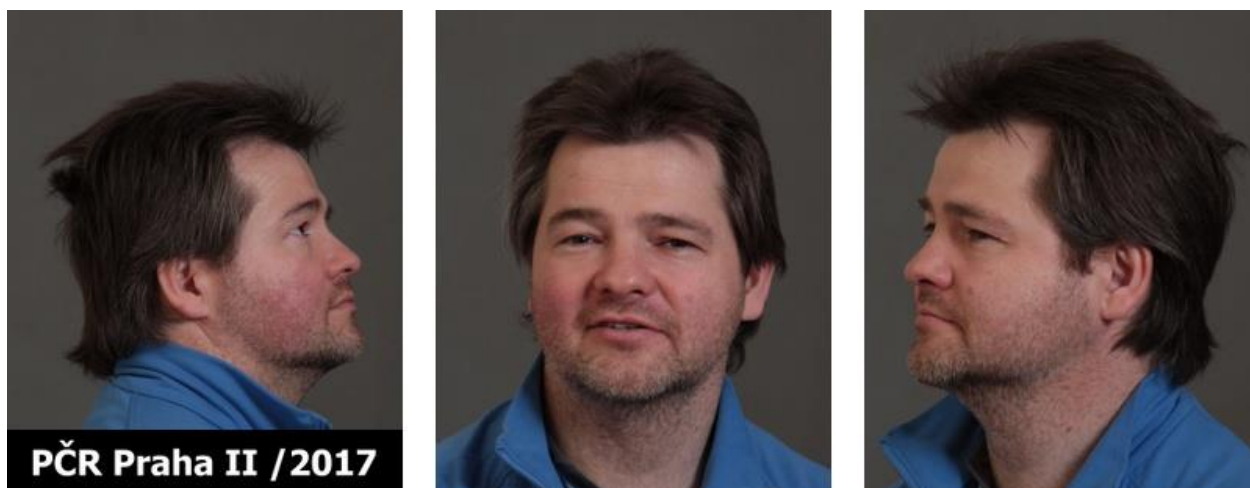
7.5.6. Fotografování živých osob

Nejběžnější formou fotografování živých osob je v kriminalistice třídílná fotografie ve formátu 6x13 centimetrů, která zachycuje osobu ve třech portrétech pod úhlem 0°, 90° a 135°. Třídílná fotografie se tedy skládá z levého portréту (pravého profilu osoby), portréту zepředu (en face) a pravého portréту (levý profil osoby, který je zachycen ve tříčtvrtečním obratu zleva). Při pořizování fotografií živých osob je nutné zachovat technické požadavky na tyto fotografie: obraz hlavy musí být na všech portrétech stejně velký (minimálně o rozměrech 3 cm), ústa musí být ve stejné výšce a hlava nesmí být nijak vybočena ani natočena dopředu či dozadu. U tohoto druhu fotografie se klade velký důraz na její kvalitu a rozlišení, protože s velkou pravděpodobností bude později využita pro identifikaci této osoby.⁶⁹

⁶⁸ STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminalistická technika, 3. Rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, 446 stran, ISBN 978-80-7380-409-1, strana: 411

⁶⁹ STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminalistická technika, 3. Rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, 446 stran, ISBN 978-80-7380-409-1

Obrázek č. 13: Trojdílná fotografie ⁷⁰

7.6. Kriminální videodokumentace

„Je souhrn činností směřujících k zachycení dynamické obrazové a zvukové informace v souvislosti s procesem objasňování trestné činnosti, používaných jako důkazní prostředek v trestním řízení. Jedinečnost videodokumentace jako jedné z kriminálních dokumentačních metod spočívá v možnosti dokonalého zachycení průběhu děje, a tím věrohodné objektivizaci všech skutečností souvisejících s trestnou činností.“⁷¹

Ve starších publikacích nalezneme, že k pořízení videodokumentace je třeba zkušeného videotechnika, který musí zvládnout náročné nasazení sil a prostředků. Dříve tento člověk musel zvládnout být videokameramanem, zvukařem a režisérem v jedné osobě. Naštěstí s rozvojem moderních technologií a miniaturizace již toto není nutné, protože ovládání dnešních digitálních videokamer není tak složité a přístroj si většinu nastavení vytvoří samostatně automaticky. Samozřejmě stále platí požadavek, že dokumentarista místa činu by měl mít zkušenosti s jeho ohledáním, tudíž by to měl být vyšetřovatel nebo kriminální technik s dlouholetými zkušenostmi.

⁷⁰ Obrázek č. 14: Trojdílná fotografie pořízená digitálním fotoaparátem Canon EOS 450 D, provedl: nrap. Mgr. Ondřej Ťoukálek, Oddělení kriminální techniky Obvodní ředitelství policie Praha – II, rok 2017,

⁷¹ PORADA, Viktor, STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminální (výzkum, pokroky, perspektivy). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, 699 stran, ISBN 978-80-7380-477-0, strana: 143

Videozáznam je určen primárně k tomu, aby doplnil a rozvinul protokol. Z informačního hlediska se pro orgány činné v trestním řízení jedná o nejpřesvědčivější a nejnázornější formu dokumentace. Videozáznam procesního úkonu (např. ohledání místa činu) se u závažných trestných činů stal nedílnou součástí protokolu. Jeho výhodou je, že zaznamenává i ty nejmenší detaily průběhu, takže můžeme podle něj kdykoli daný úkon poměrně přesně rekonstruovat.⁷²

7.6.1. Náležitosti videodokumentace

Abychom pořízený videozáznam mohli použít jako adekvátní důkazní prostředek, musí obsahovat všechny obligatorní náležitosti, jež jsou uvedeny v trestním řádu. Videodokumentace se tak kvůli přehlednosti dělí podobně jako protokol o ohledání místa činu do tří částí (úvodní, popisná a závěrečná).

- Úvodní část obsahuje jméno orgánu, který provádí úkon, společně se jménem a příjmením úředních osob, včetně jejich funkce. Dále zde musí být uvedeno poučení zúčastněných osob i s jejich připomínkami, námítky a návrhy všech stran. V poslední řadě se uvede místo, čas a předmět úkonu, společně s popisem použitých pomůcek a typu záznamové techniky.
- V popisné části je přesně zachycen celý průběh úkonu s detailem na jednání obviněného a všech zúčastněných stran. Dále je důležité i zaznamenání zákonnosti v průběhu celé dokumentace (tzn. z videodokumentace musí být patrné, že veškeré úkony proběhly v souladu se zákonem).
- V závěrečné části jsou uvedeny konečné námítky případně návrhy všech stran (můžou být doplněny o vyjádření poučených osob). Na závěr se uvede místo a čas ukončení dokumentace.

⁷² PORADA, Viktor, STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminálnístika (výzkum, pokroky, perspektivy). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, 699 stran, ISBN 978-80-7380-477-0

Pokud bude videozáznam úkonu dodatečně upraven, je nutné jej doplnit o doplňující informace (např. kde je uložen originální dokument, kdo jej sestříhal, číslo spisu, atd...).⁷³

7.7. Moderní metody používané v současnosti pro dokumentaci místa činu

Díky digitální revoluci, která nastala v 90. letech, nastal i velký rozvoj dokumentačních metod. Pokrok se bohužel v této oblasti vyhnul České republice a jen málo se toho od Sametové revoluce v tomto oboru změnilo. V současnosti pár expertních pracovišť používá specializované programy či moderní technologie. Avšak do běžné praxe se moderní dokumentační metody skoro nedostaly. Ještě několik let zpátky používalo Oddělení kriminalistické techniky na Praze I. k dokumentaci místa činu analogový fotoaparát. V této kapitole se budu věnovat novým metodám, jež byly v minulosti testovány nebo jsou předmětem zkoumání a „snad“ je čeká brzké zařazení do kriminalistické praxe.

7.7.1. DMU – dokumentace místa události

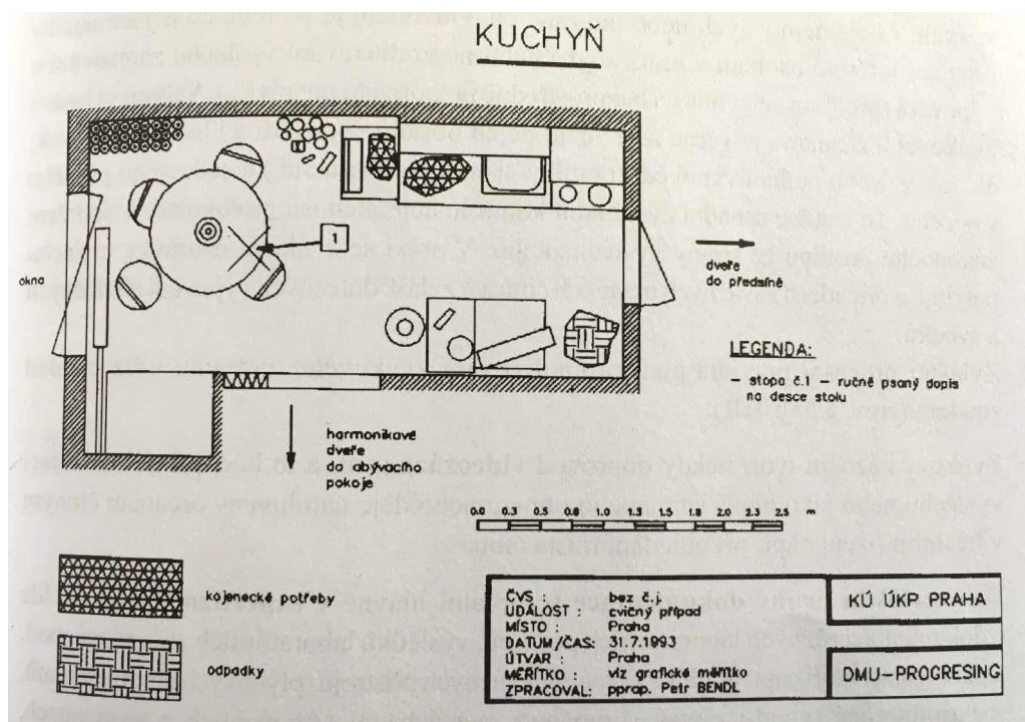
Jedná se o starý, již nepoužívaný systém, který byl vyvinut na začátku devadesátých let minulého století. Jednalo se o program, který vznikl v Kriminalistickém ústavu v Praze a byl určený pro zhotovení topografické dokumentace. Jeho základem byl operační systém MS-DOS a pro vykreslování grafiky používal software Auto CAD. Pro přesnější zaměřování používal systém DMU nosiče retenčních bodů a upravený objektiv fotoaparátu, ve kterém bylo vlepeno 35 korekčních křížků. Ty zde byly vloženy kvůli kalibraci, protože během mokrého procesu vyvolávání fotografie docházelo k jejich deformaci.

Systém dokumentace místa události byl na tehdejší dobu pokrokovou metodou. Jednak byl velice přesný a také využíval moderní technologie, avšak vzhledem k tomu, že

⁷³ PORADA, Viktor, STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminalistika (výzkum, pokroky, perspektivy). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, 699 stran, ISBN 978-80-7380-477-0

byl založen na systému MS-DOS, nebyla jeho životnost příliš dlouhá a více jak dvacet let se nepoužívá. Dnes o něm nalezneme zmínku pouze v učebnicích kriminalistiky a v policejním muzeu.⁷⁴ Avšak pokud zohledníme dobu, ve které byl vyvinutý, tak se opravdu jednalo o přelomový a v té době jedinečný systém.

Obrázek č. 14: Plánek místa činu zhotovený metodou DMU (Kriminalistický ústav Praha)⁷⁵

7.7.2. Fotokres I.

Systém Fotokres I. byl vytvořen na přelomu tohoto tisíciletí. Jeho základy jsou položeny na operačním systému Microsoft Windows a architektonicky vychází z předchozího DMU. Pomůcky pro dokumentaci místa jsou podobné jako u předchozího systému s tím rozdílem, že tento program pro práci již využívá digitální fotoaparát a modernější záznamová média (paměťové karty a CD). Program Fotokres I. používá pro tvorbu topografické dokumentace poznatků metody jednosnímkové a vícesnímkové fotogrammetrie. Pokud se rozhodneme pro provedení topografické dokumentace tímto

⁷⁴ PORADA, Viktor, STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminalistika (výzkum, pokroky, perspektivy). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, 699 stran, ISBN 978-80-7380-477-0

⁷⁵ Převzato z: MUSIL, Jan, KONRÁD, Zdeněk, SUCHÁNEK, Jaroslav. Kriminalistika, 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: nakladatelství C. H. Beck, 2004, 583 stran, ISBN 80-7179-878-9, str. 281

programem, musíme tomu přizpůsobit i práci na místě. Celé zpracování musí provádět pouze zkušený pracovník, nejlépe kriminalistický technik s dlouholetými zkušenostmi, který bude mít znalosti a nezbytné technické vybavení.

Jak již bylo řečeno, tak pro dokumentaci místa můžeme použít metody jednosnímkové nebo vícesnímkové fotogrammetrie. U obou postupů je nutné ohledávaný prostor nejdříve vytyčit (zpravidla se výtyčky umístí do lichoběžníku). Jak jejich název napovídá, hlavní rozdíl mezi oběma postupy je počet provedených snímků. U jednosnímkové fotogrammetrie se celý prostor zachycuje jen jedním snímkem. Největším požadavkem je, aby byl výsledek co nejpřesnější, proto lze takto dokumentovat jen u prostory, kde nejsou velké nerovnosti či převýšení. Po provedení fotografování provede kriminalistický technik zpravidla několik kontrolních měření. Po ukončení dokumentace se práce přesouvá na technické pracoviště, kde je třeba pořízená data vložit do systému. V něm provedeme digitalizaci všech zájmových objektů. Při tvorbě konečného výstupu je třeba splnit to, aby maximální chybovost byla menší než 1 %. V učebnicích nalezneme, že se tento systém používá především při dokumentaci těch nejzávažnějších trestných činů, avšak musím říci, že jsem se s ním v praxi za moji více jak šestiletou kariéru kriminalistického technika Stálé výjezdové skupiny, OŘP Prahy – II., ještě nesetkal.⁷⁶ Je škoda, že se vývoji systému Fotokres I. nikdo dále nevěnoval. Věřím, že by tento systém měl nakročeno k tomu, aby v dnešní době byl konkurentem systému Spheron a Policie ČR by tak měla vlastní jedinečný systém a nebyla odkázána na koupi jiných a poměrně drahých systémů.

7.7.3. Topografická dokumentace vytvořená pomocí systému GPS

Mohlo by se zdát, že používání systému GPS pro vytváření topografické dokumentace je běžnou záležitostí. Avšak česká policie je v Evropě jediným policejním sborem, který jej takto používá. Ohledávání za pomoci systému GPS se řídí Závazným pokynem policejního prezidenta č. 100/2001, konkrétně článkem 32, který stanovuje:

⁷⁶ PORADA, Viktor, STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminalistika (výzkum, pokroky, perspektivy). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, 699 stran, ISBN 978-80-7380-477-0

„K dokumentaci polohy jednotlivých předmětů a stop v nepřehledném terénu, nebo místa velkého rozsahu při objasňování závažných trestních věcí lze použít navigační systémy (GPS).“⁷⁷

Tímto článkem v závazném pokynu se systém GPS zařadil mezi současně používané kriminalisticko-technické metody a byl uveden do běžné praxe. Jeho testování začalo na Kriminalistickém ústavu v Praze již v roce 1995 a již od roku 1999 je používán i pro běžnou policejní práci. Pro stanovení polohy a pro následnou dokumentaci se u nás používá přijímač PathFinder Pro XRS, vyrobený společností Trimble Navigation USA. Jedná se o dvanáctikanálový přijímač, který dokáže pracovat se signálem GPS ze satelitů LandStar i Omnistar, čímž dokáže dosáhnout v reálném čase přesnosti i pod 50 centimetrů. Celý systém je postavený na Rockwelově technologii a je vhodný především pro určování polohy v hustě zalesněném porostu nebo i v zástavbě u obytných domů. Nejčastěji však tuto technologii policie používá při ohledání hromadných a leteckých nehod, kde je nutné přesně určit a zadokumentovat místo události a všechny relevantní části, což se ve volném terénu dělá pomocí běžných metod měření velice těžko.⁷⁸

V praxi ovšem funguje vše zase trochu jinak, jak by se mohlo na první pohled zdát. Česká policie je sice vybavena vysoce výkonnou technologií a v mnohých případech, jako je tomu například s GPS, začala tuto technologii používat jako první v Evropě, ale problémem je, že pořizovací náklady pro zakoupení a provoz těchto technologií jsou tak vysoké, že policie má často jen prostředky na to, aby zakoupila pouze několik kusů, které jsou nejčastěji umístěny na Kriminalistickém ústavu v Praze a do běžné praxe a na většinu míst činů se tak vůbec nedostanou. Policisté, kteří provádí ohledání místa činu, jsou tak nuceni používat vlastní zdroje, jako je tomu v případě GPS, kdy se používají při ohledání místa činu ve volném terénu data nejčastěji z chytrých telefonů. Případně se policisté musí spolehnout na staré a několik desetiletí osvědčené metody: pásmo, papír a tužku. Ani v současnosti, tedy v roce 2018, kdy je GPS vybaveno téměř každé služební vozidlo, jimi nejsou vybaveni technici jednotlivých výjezdových skupin. Vzhledem k tomu, že spolupráce s Kriminalistickým ústavem v Praze nebyla v poslední dekádě nijak jednoduchá a dostat dosahové pracovníky z Kriminalistického ústavu v Praze na místo

⁷⁷ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100/2001

⁷⁸ PORADA, Viktor, STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminalistika (výzkum, pokroky, perspektivy). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, 699 stran, ISBN 978-80-7380-477-0

činu byl téměř nadlidský úkon, tak se systém topografické dokumentace vytvořené na místě činu pomocí GPS téměř nepoužívá. Zde se nabízí otázka, k čemu jsou policii moderní technologie, které mají potenciál usnadnit lidskou práci, když je nedokáže dostat do běžného provozu. Tento problém se týká i další moderní technologie, kterou zde představím v následující podkapitole.

7.7.4. Systém Spheron

Oddělení kriminalistické dokumentace, Kriminalistického ústavu v Praze je od konce roku 2005 vybaveno systémem Spheron R2S Crime (R2S – Return to scene) pro kompletní kriminalistickou dokumentaci místa činu. Jedná se o německo-skotský výrobek, který byl navržen pro dokumentaci místa činu pomocí sférické kamery a následného virtuálního spisu.

Obrázek č. 15: SceneCam Spheron⁷⁹

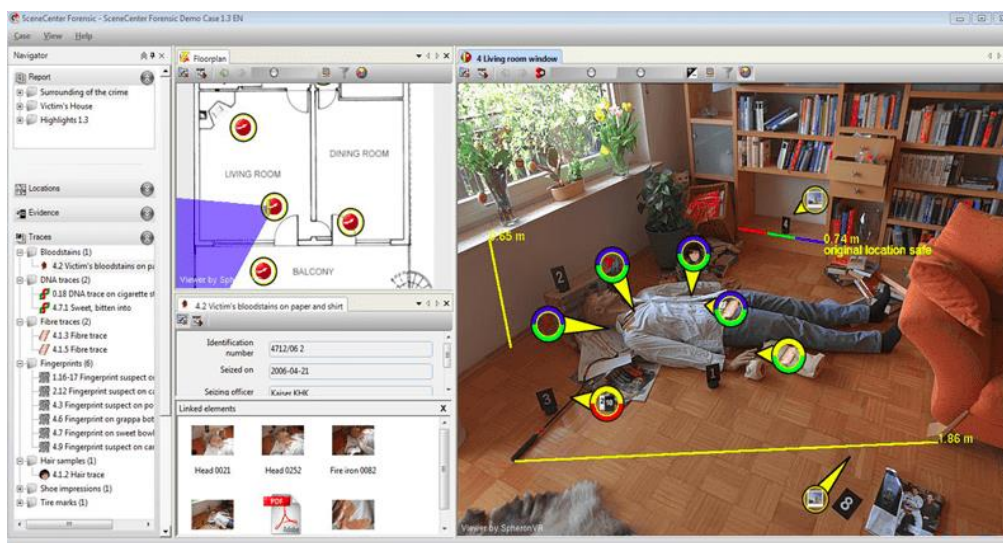
Jak bylo již uvedeno výše, celý systém se skládá ze sférické kamery Spheron VR, jež dokumentuje místo události pomocí sférické fotografie (jedná se o zvláštní druh

⁷⁹ SPHERONCOM. spheronvr general information. SpheronVR official site [online]. Waldfishbach-Burgalben: SpheronVR, [cit. 25.3.2020] Dostupné z: <https://www.spheron.com/products/forensics.html>

panoramatické fotografie, která je spojená kolem dokola a prohlížejícímu dává pocit, že stojí uprostřed prostoru neboli sféry). Rozsah kamery Spheron je horizontálně 360° a vertikálně 180°, takže snímek dokáže obsáhnout téměř celý prostor. Snímací čip má velmi vysoké rozlišení – 50 megapixelů a rovněž velkou barevnou citlivost – 96 bitů, takže dokáže celý prostor zadokumentovat ve velmi dobré kvalitě. Obrovskou výhodou oproti panoramatické fotografii je to, že sférický snímek není nijak limitován a jediné místo, které systém nedokáže zadokumentovat, je plocha, na které stojí. Spheron má oproti klasické fotografii několik dalších výhod:

- Je vybaven GPS přijímačem, takže automaticky zaznamenává i polohu místa činu.
- Je plně automatický, takže jej stačí jen postavit na správné místo a spustit snímkování, vše ostatní již provede software.
- Je přizpůsoben i pro špatné povětrnostní podmínky, je voděodolný a nevádí mu ani práce v prašném prostředí.
- Další výhodou je i rychlost snímkování, v dobrých světelných podmínkách se doba vyhotovení pohybuje v řádu několika málo minut, při špatném osvětlení se může protáhnout až na 30 minut.
- Systém je kalibrován, takže snímky lze dodatečně použít pro fotogrammetrii a lze z nich zjistit některé rozměry.
- Rozlišení kamery je opravdu vysoké, takže dokáže zaznamenat i velmi malé detaily.
- Největší výhodou je dle mého názoru forenzní software, pomocí něhož dokážeme velice kvalitně zpracovat dokumentaci pořízenou na místě a udělat z ní opravdu skvělý výstup, takže i laik dokáže dobře rozpoznat, co se stalo a kde byly zajištěné stopy, případně kde byly nalezené důkazy, které budou později použity v řízení u soudu (viz obrázek č. 16)

Obrázek č. 16: Náhled softwaru SceneCenter Forensic.⁸⁰

Na přiloženém obrázku je vidět screenshot ze systému SceneCenter Forensics, na kterém je vidět, jak kvalitního zpracování lze dosáhnout. Ve finální dokumentaci lze vyznačovat důležité míry a odkazy označovat zajištěné stopy. Po rozkliknutí tohoto odkazu se nám na obrazovce objeví detaily o zajištěné stopě.

Velkou nevýhodou Spheronu je, že dokumentuje místo pouze pomocí fotografie. Výrobce sice uvádí, že zvládne zaznamenat rozměry ohledávaného místa ve 3D. Co již však neuvádí je to, že abychom získali 3D rozměry, tak musíme snímat místo z několika pozic, avšak i tak bude docházet ke zkreslení, protože ať se budeme snažit sebevíc, tak s 2D technologií nemůžeme získat naprosto přesný 3D obraz. Je velká škoda, že se společnost Spheron nesnaží zkombinovat více technologií tak, aby získala ještě přesnější výsledky, protože pro kriminalistiku je přesnost velice důležitá, často totiž ovlivňuje kvalitu zpracování znaleckého posudku. Další nevýhodou je jeho vysoká pořizovací cena. Ta se podle konfigurace přístroje pohybuje od dvou milionů korun a končí zhruba někde u dvojnásobku.⁸¹ Díky tomuto nalezneme Spheron pouze na pracovišti Kriminalistického ústavu v Praze a na místě činu je téměř nemožné se s ním setkat. Na stránkách Kriminalistického ústavu v Praze nalezneme, že jej policisté používají při ohledání místa

⁸⁰ SPHERONCOM. spheronvr general information. SpheronVR official site [online]. Waldfishbach-Burgalben: SpheronVR, [cit. 25.3.2020] Dostupné z: <https://www.spheron.com/products/forensics.html>

⁸¹ POLICIE ČR. Obecné informace o Policii České republiky. Oficiální stránky PČR [online]. Praha: PolicieČR, [cit. 10.1.2020]. Dostupné z: www.policie.cz

činu závažných trestných činů (např. vražd) nebo hromadných havárií. Avšak i přesto, že jsem osobně několik vražd ohledával, jsem se s ním v praxi ještě nesetkal. Největší negativum tohoto systému je tedy shodné jako u GPS. Tím je to, že přesto, že jej Policie ČR má zařazený ve své výbavě a tento systém je přímo navržen a specifikován pro dokumentaci místa činu, kterou tak dokáže posunout na zcela novou úroveň, než na jaké je dnes, není běžně používán. Nutno podotknout, že se nejedná o vadu přístroje, ale o zcela špatný přístup policie.

Nicméně Spheron byl první, kdo přišel s virtuální prohlídkou místa činu a posunul tak kriminalistiku zase o velký krok vpřed. Poskytl nám úplně nové možnosti ve vizualizaci místa činu během procesu vyšetřování a dokazování trestné činnosti. Rovněž zvedl možnost zefektivnit práci policie, protože přes webové rozhraní dokáže online zpřístupnit celou dokumentaci. Jen škoda, že se v praxi používá minimálně a většina techniků a vyšetřovatelů je tak stále odkázána na klasické pomůcky, kterými jsou „konečně“ digitální fotoaparát, tužka a papír. Slovo konečně jsem zde použil záměrně, jelikož ještě v roce 2012 používali kriminalističtí technici stále výjezdové skupiny Obvodního ředitelství policie Prahy II analogové zrcadlové fotoaparáty na kinofilm. Na výjezdové skupině sousedního ředitelství Prahy I se kriminalisté dočkali výměny starých fotoaparátů za digitální až v roce 2014.⁸² Mezi největší nevýhody bych zahrnul vysokou pořizovací cenu a dále to, že se Spheron vydal pouze 2D cestou a nikoliv cestou kombinace sférické fotografie a metody prostorového laserového skenování. Pokud by tak učinil, tak by vytvořil systém, který by díky speciálně vyvinutému prostředí, na jehož bázi je Spheron postaven, neměl na dlouhou dobu konkurenci.

7.7.5. Metoda prostorového laserového skenování

Další moderní metodou, jež byla testována na Policejní akademii České republiky v Praze na katedře kriminalistiky, kterou zde představím, je prostorové laserové skenování. Této metodě se zde věnoval především Mgr. Zdeněk Marek, jenž dosáhl v průběhu testování této technologie při ohledání místa činu skvělých výsledků. Co se týče přesnosti, tak prostorové laserové skenování nemá v současné době konkurenci, protože na

⁸² PORADA, Viktor, STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminalistika (výzkum, pokroky, perspektivy). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, 699 stran, ISBN 978-80-7380-477-0

vzdálenost 25 metrů dosahuje nepřesnosti pouhé 2 milimetry. Jedná se o velice mladou metodu, která se v České republice poprvé představila v roce 2006. Vzhledem k její vysoké ceně našla nejdříve uplatnění ve stavebnictví a geodézii, protože pro velké korporátní firmy nebyl problém si tuto technologii pořídit. Postupně se rozšířila i do dalších odvětví, za zmínku stojí například to, že byla použita i památkáři pro vytvoření přesného digitálního modelu Karlova mostu.⁸³

Když jsem se poprvé setkal s metodou prostorového laserového skenování, byl jsem jí naprosto ohromen. Jednak proto, že celý přístroj byl nesmírně kompaktní, sbalený nebyl o moc větší než fotobrašna, což je příjemný rozdíl proti systému Spheron. Další výhodou je, že pořizovací hodnota celého přístroje byla již v roce 2004 okolo 2.000.000,- Kč, v dnešní době lze základní model pořídit od 690.000,- Kč, což je menší cena, než kolik dnes stojí jedno výjezdové vozidlo a o dost méně než systém Spheron.⁸⁴

Nevýhodou je, že metoda prostorového laserového skenování není soudy v trestním řízení u nás zatím běžně uznávanou metodou pro dokumentaci místa činu. A proto by bylo i v současnosti velké riziko použít ji jako hlavní a jedinou metodu pro dokumentaci místa činu, protože by bylo možné, že by mohla být soudem neuznána jako důkaz a celé trestní řízení by tak mohlo být ohroženo. Ovšem dobrým začátkem by bylo tuto metodu již začlenit do nově vznikajícího chytaného závazného pokynu o kriminalisticko technické činnosti.

V čem se však opravdu odlišuje od systému Spheron? Tím, že laser skeneru zachycuje prostor v nekonečné množině bodů. Poloha každého bodu je pomocí laserového paprsku zaznamenána vůči skeneru a následně převedena do souřadnicové sítě X, Y, Z. Skenery rovněž dokáží na základě laserového paprsku a množství světla, které se vrací zpět do přijímače, rozlišit jednotlivé povrchy různých materiálů. Na základě všech zjištěných informací dokáže poté software vytvořit detailní 3D model skenovaného místa.

⁸³ MAREK, Zdeněk, Rescue Report, výtisk: 1, rok vydání 2012, str. 10-12, www.rescue.cz

⁸⁴ IQSERVICES. Komplexní technické řešení FARO. 3D skener Faro Focus 360 [online]. Bratislava: IQSERVICES, [cit. 9.2.2020]. Dostupné z: <http://www.iqservices.eu/cs/novinky/3d-skener-faro-focus-360.html>

Nové přístroje mají při skenování přesnost při dosahu 70 metrů 1mm, což se nedá srovnat s žádnou jinou používanou metodou.

Obrázek č. 17: Laserový 3D scanner Faros

Jak jsem uvedl, výstup ze skenování prostoru je automaticky převeden do 3D modelu. Následný 3D model je černobílý, a proto je skener vybaven barevnou kamerou, která při skenování snímá barvu objektů, díky čemuž je možné poté vytvořit plnohodnotný barevný a velice přehledný 3D model.⁸⁶

Obrázek č. 18: 3D pohled na získaná prostorová data při skenování místa dopravní nehody ⁸⁷

⁸⁵ IQSERVICES. Komplexní technické řešení FARO. Laserové skenování [online]. Bratislava: IQSERVICES, [cit. 9.2.2020]. Dostupné z: <http://www.iqservices.eu/sk.html>

⁸⁶ MAREK, Zdeněk, Rescue Report, výtisk: 1, rok vydání 2012, str. 10-12, www.rescue.cz

⁸⁷ MAREK, Zdeněk, Rescue Report, výtisk: 1, rok vydání 2012, str.10, www.rescue.cz

Na obrázku č. 20 jsou pro představu zobrazena data, která jsou převedena do 3D modelu před přidáním barev, jedná se pouze o sken, proto je obrázek nekvalitní. V realu je však velmi kvalitní, ve vysokém rozlišení a velice přesně nám poskytuje informace o místě nehody. Skvělé je na celém systému rovněž to, že díky tomu, že systém vytvoří 3D model, tak můžeme dodatečně v režimu prohlížení změřit jakoukoli vzdálenost, což ocení zejména znalci při provádění znaleckých posudků, neboť při takto nasnímané nehodě nebo místě činu se nestane, že by nám chyběl nějaký údaj o vzdálenosti. Vše se pečlivě zaznamenává s přesností na 1 mm, což je více než dostačující. Abychom si dokázali vůbec představit potenciál této technologie, přikládám zde další obrázek č. 21, na kterém můžeme vidět rozsáhlý prostorový sken průmyslového areálu. I přes to, že je obrázek malý, můžeme si všimnout, že skener zaznamenal detailně polohu nádrží i veškerých inženýrských sítí. Klasickou 2D technologií bychom takový obraz nikdy nezískali a rovněž bychom ani jen tak nezískali tak skvělý přehled o tom, co kam vede a co bylo v době dokumentace na místě kam zapojeno.

Obrázek č. 19: 3D pohled na získaná prostorová data při skenování místa dopravní nehody ⁸⁸

⁸⁸ IQSERVICES. Komplexní technické řešení FARO. Dokumentace skutkového stavu skenerem FARO [online]. Bratislava: IQSERVICES, [cit. 9.2.2020]. Dostupné z:

<http://www.iqservices.eu/sk/projekty/dokumentacia-skutkoveho-stavu-3d-laserovym-skenovanim-v-chemickom-priemysle.html>

V této kapitole jsem představil několik metod, které i nová kriminalistická literatura považuje za moderní. Dle mého názoru můžeme v současnosti nazvat moderní metodou již jen jednu z nich, a tou je právě metoda laserového prostorového skenování, která všechny ostatní absolutně překonává a to tím, že spojuje výhody všech v jedno zařízení. Když se podíváme na výstup ze systému Faro, je zde hned zřejmé, že pokud bychom jej používali pro ohledání místa činu, tak zcela odpadá potřeba vytváření topografické dokumentace, rovněž není třeba systém GPS, protože dnešní laserové skenery od společnosti Faro jsou již vybaveny přesnými přijímači GPS a Glonass, rovněž i senzory kompasu, altimetru a snímači náklonu. Při jeho použití by nám rovněž odpadla i fotografická dokumentace, poněvadž základní model je vybaven 8Mpx fotoaparátem, který je dostatečný k tomu, aby byl výsledný 3D model v požadované obrazové kvalitě. I přes všechny výše zmíněné přednosti a přes dlouholetou a kvalitní práci Mgr. Zdeňka Marka, který tuto technologii testoval na desítkách místech dopravních nehod a desítkách místech činů a požárů, nejsou tyto skenery stále zaváděny do výbavy Policie ČR i přes to, že jsou levnější a výkonnější než systémy dokumentace Spheron. Ačkoli bych byl rád k této technologii kritický, nenapadá mě moc mínusů, které bych zde mohl zmínit. Největším je jednoznačně ten, že metoda prostorového laserového skenování nemá oporu v českém právním řádu, a tudíž ji nelze stále použít bez rizika, že by byla u soudu napadena. Dalším mínusem je, že není standardně dodávána s žádným speciálně upraveným softwarem, který by byl stejně jako software systému Spheron uzpůsoben požadavkům forezních pracovníků. Posledním mínusem je fakt, že přes všechny její možné přínosy není tato technologie ani po několika letech testování na Policejní akademii ČR v Praze zaváděna do výbavy Policie ČR.

Tuto kapitolu jsem rozebral detailně zcela záměrně, věřím totiž, že pokud si jí přečte nějaký student právnické fakulty, který má ambice se v budoucnosti věnovat trestnímu právu, tak mu tyto informace můžou během jeho kariéry pomoci a třeba se tak vyvaruje jako začátečník nějaké fatální chybě, která by mohla ohrozit probíhající úkony trestního řízení.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo poskytnout ucelený přehled o významu místa činu jak z trestněprávního hlediska, tak z hlediska kriminalistického. Rozhodl jsem se na místo činu podívat ze širší perspektivy, a to jak z jeho historického vývoje, tak i z jeho současného stavu. Dále se tato diplomová práce věnovala základním principům ohledání místa činu, kriminalistickým stopám, jejich důležitosti, dělení a jejich vzniku. V poslední části se práce zaměřila podrobně na dokumentaci místa činu.

Pro zpracování práce jsem zvolil teoretické výzkumné metody, a to především metodu sběru, analýzy a syntézy použitých materiálů. Tyto metody byly použity pro zpracování prvních šesti kapitol, ve kterých se zabývám významem místa činu, dále jeho ohledáním a kriminalistickými stopami. V sedmé kapitole, jejíž předmětem byla dokumentace místa činu, byla použita komparační metoda, a to především při hodnocení moderních metod, které jsou používány pro dokumentaci místa činu.

Díky historické analýze se podařilo ukázat, jak dlouhou tradici má ohledání místa činu a jeho dokumentace a jak bylo i v minulosti nezastupitelným úkonem. V dalších kapitolách byly rozebrány základní zásady pro ohledání místa činu a jednotlivé druhy stop, jež se na místě činu nacházejí. Tyto kapitoly byly v do práce zahrnuty z toho důvodu, aby daly teoretický základ a poskytly tak čtenáři ucelený přehled nad danou problematikou jak z důležitosti trestního práva, tak z hlediska kriminalistiky.

V dalších kapitolách je práce zaměřena na trestněprávní a kriminalistický význam místa činu. Tento význam jsem pojmal z netradičního pojetí, což mělo za cíl poukázat na to, že kriminalistika a trestní právo jsou jako vědní disciplíny hluboce propojeny a jedna bez druhé dnes již nemohou existovat. Pokud se tedy chce člověk opravdu věnovat problematice trestního práva je nezbytné proniknout i do oblasti kriminalistiky.

V poslední je práce zcela záměrně zaměřena na metody dokumentace místa činu a jejich důležitost pro trestní řízení. Jejich studováním jsem došel k závěru, že v posledním desetiletí byl technologický pokrok tak rychlý, že většina z klasických metod je již zastaralá a mnohé z nich se v praxi vůbec nepoužívají. Rovněž byla v této práci zmíněna metoda prostorového laserového skenování, která je téměř neznámá, a u níž se domnívám, že ji jako jednu z mála čeká velká budoucnost. Je velice s podivem, že tato technologie

ještě stále není zařazena ve vybavení Policie ČR. O jejím přínosu není vůbec třeba diskutovat a pokud ji porovnáme z hlediska poměru ceny a výkonu, tak neexistuje žádný jiný přístroj, který by poskytl byt' jen podobná data z ohledání místa činu. Česká republika byla vždy v oblasti trestního práva a kriminalistiky na špici v porovnání s ostatními státy a v posledních dekádách začíná oproti ostatním zemím pomalu, ale jistě zaostávat. Což je škoda, protože mnoho kriminalistických metod a postupů bylo vyvinuto právě u nás.

V průběhu práce vyšlo na jevo, že současným požadavkům pro ohledání místa činu a jeho dokumentaci již neodpovídá nejen mnoho literatury (např. většina učebnic kriminalistiky vyžaduje pro videodokumentaci místa činu kameramana a stále připomíná, že je nutné mít dostatek pásek pro natáčení záznamu, a to i přes to, že se již více než dvacet let používají paměťové karty), ale rovněž se ukázalo, že současným požadavkům neodpovídá ani současná legislativa (např. závazný pokyn policejního prezidenta č. 100/2001 Sb., ke kriminalistickotechnické činnosti).

Tato práce má díky komplexnímu pohledu na danou problematiku především teoretický přínos, který tak může pomoci novodobému vývoji a utváření kriminalistiky a trestního práva.

Resumé

The aim of this diploma thesis was to provide a comprehensive overview of the importance of the crime scene from both the criminal and criminalistic point of view. I decided to look at the crime scene from a broader perspective, both from its historical development and from its present state. Furthermore, this thesis deals with the basic principles of crime scene search, forensic traces, their importance, division and their origin. In the last part the work focused in detail on the crime scene documentation.

For the elaboration of the thesis I chose theoretical research methods, especially the method of collection, analysis and synthesis of used materials. These methods were used to elaborate the first six chapters in which I deal with the significance of the crime scene, its examination and criminalistic traces. In the seventh chapter, the subject of crime scene documentation was used comparative method, especially in the evaluation of modern methods that are used for crime scene documentation.

Thanks to historical analysis, it was possible to show how long the tradition of searching the crime scene and its documentation has been and how it was irreplaceable in the past. In the following chapters, the basic principles for the crime scene search and the types of traces found at the crime scene were discussed. These chapters were included in the thesis to provide a theoretical basis and thus provide the reader with a comprehensive overview of the issue, both from the importance of criminal law and from the point of view of forensic science.

In the next chapters the thesis focuses on the criminal and criminalistic significance of the crime scene. I understood this meaning from an unconventional conception, which was to point out that forensic science and criminal law are deeply interconnected as scientific disciplines, and one without the other can no longer exist today. Therefore, if one really wants to deal with the issue of criminal law, it is necessary to penetrate into the field of forensic science.

Lastly, the thesis is deliberately focused on methods of crime scene documentation and their importance for criminal proceedings. By studying them, I came to the conclusion that in the last decade, technological progress has been so rapid that most of the classical methods are already outdated and many of them are not used in practice at all. Also mentioned in this work is a method of spatial laser scanning, which is almost unknown, and I believe that as one of the few awaits a great future. It is very surprising that this

technology is still not included in the equipment of the Czech Police. Its benefits need not be discussed at all, and if we compare it in terms of price / performance, there is no other device that provides even similar data from the crime scene. The Czech Republic has always been at the forefront in the area of criminal law and forensic science in comparison with other countries, and has been slowly but surely lagging behind other countries in recent decades. Which is a pity, because many forensic methods and procedures were developed just in our country.

In the course of the work it appeared that not only a lot of literature meets the current requirements for crime scene investigation and documentation (eg most forensic science textbooks require a cameraman to document crime scene and still reminds us to have enough tapes to record the scene. Despite the fact that memory cards have been used for more than twenty years, it has also been shown that the current requirements do not comply with current legislation (eg Binding Instruction of the Police President No. 100/2001 Coll., for criminal-technical activities).

Thanks to a comprehensive view of this issue, this work has primarily a theoretical contribution, which can thus help the modern development and formation of forensic science and criminal law.

Seznam použité literatury:

Monografie:

ČERMÍN, Stanislav, NĚMEC, Bohuslav. Kriminalistická příručka. Svazek 1 a 2. Praha: tiskárna Naše vojsko, n. p., 1961

GÖBL, Luboš. Osobnosti vysočiny. Pelhřimov: Vydavatelství 999, 2005, 245 stran, ISBN 80-86391-15-9

CHMELÍK, Jan, BRUNA, Eduard. Dokazování v trestním řízení. Trestněprávní a kriminalistické aspekty. 1. vydání. Praha: VŠFS, 2018. 228 s. Edice EUpress. ISBN 978-80-7408-175-0

CHMELÍK, Jan, Místo činu a znalecké dokazování, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2011, ISBN 978-80-86898-42-1

CHMELÍK, Jan. OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU. Praha, 1995

CHMELÍK, Jan. Rukověť trestního práva hmotného a procesního. 2. vydání. Praha: Linde, 2012. ISBN 978-80-7201-884-0

CHMELÍK, Jan, a kol. Trestní řízení, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014, ISBN 978-80-7380-488-6

JELÍNEK, Jiří, a kol. Trestní právo procesní – 5. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Nakladatelství Leges, 2018, ISBN 978-80-7502-278-3

KOLEKTIV EXPERTŮ KRIMINALISTICKÉHO ÚSTAVU HLAVNÍ SPRÁVY VEŘEJNÉ BEZPEČNOSTI V PRAZE, NĚMEC, Bohuslav. Učebnice kriminalistiky. První díl – svazek 1. Praha: tiskárna Naše vojsko, n. p., 1959

MUSIL, Jan, KONRÁD, Zdeněk, SUCHÁNEK, Jaroslav. Kriminalistika, 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: nakladatelství C. H. Beck, 2004, 583 stran, ISBN 80-7179-878-9

NĚMEC, Miroslav a kol. KRIMINALISTICKÁ DOKUMENTACE. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2009, 139 stran, ISBN 978-80-7251-307-9

NĚMEC, Miroslav. Ohledání a práce na místě činu. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, 130 stran, ISBN 978-80-7251-337-6

NOVOTNÝ, František. a kol. Trestní právo procesní. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 458 s. ISBN 978-80-7380-677-4.

PORADA, Viktor, STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminalistika (výzkum, pokroky, perspektivy). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, 699 stran, ISBN 978-80-7380-477-0

STRAUS, Jiří, a kolektiv. Kriminalistická technika, 3. Rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, 446 stran, ISBN 978-80-7380-409-1

STRAUS, Jiří, NĚMEC, Miroslav, et al. Teorie a metodologie kriminalistiky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009, 503 stran, ISBN 978-80-7380-214-1

STRAUS, Jiří, VAVERA, František a kolektiv. Dějiny kriminalistiky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, 441 stran, ISBN 978-80-7380-370-4

STRAUS, Jiří, VAVERA, František. Slovník kriminalistických pojmů a osobností. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2010, 349 stran, ISBN 978-80-7380-258-5

ŠÁMAL, Pavel, MUSIL, Jan, KUČTA, Josef, a kol. Trestní právo procesní. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1053 s.

ŠEJNOHA, Josef, FANTA, Otto, MORAVEC, Ladislav, Systém kriminalistického vzdělání, 1.vyd.Praha: Fr. Kodým, 1936

Sbírky zákonů:

zákon č. 141/1961 Sb. Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 40/2009 Sb. Zákon trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura:

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.6.2014, sp. Zn. 7Td352014

Skripta:

SUCHÁNEK, Jaroslav. Kriminalistické stopy obsahující informaci o vnitřní stavbě (struktúře) objektu. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze. 2005, 121 stran, ISBN 80-7251-181-5

Interní akty řízení:

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100/2001 Sb., Ke kriminalisticko-technické činnosti. Praha: Policie České republiky. 2001,

Odborné články:

MAREK Zdeněk, Rescue Report, výtisk: 1, rok vydání 2012, str. 10-12, www.rescue.cz

Elektronické zdroje:

EPOCHAPLUS. Kdo všechno byl odsouzen neprávem. Epoque plus [online]. Praha: EpoquePlus, [cit. 12.3.2020]. Dostupné z:

<https://epochaplus.cz/6x-ocistení-díky-dna-kdo-vsechno-byl-odsouzeny-nepravem/>

IQSERVICES. Komplexní technické řešení FARO. Laserové skenování [online]. Bratislava: IQSERVICES, [cit. 9.2.2020]. Dostupné z: <http://www.iqservices.eu/sk.html>

IQSERVICES. Komplexní technické řešení FARO. 3D skener Faro Focus 360 [online]. Bratislava: IQSERVICES, [cit. 9.2.2020]. Dostupné z:

<http://www.iqservices.eu/cs/novinky/3d-skener-faro-focus-s70.html>

IQSERVICES. Komplexní technické řešení FARO. Dokumentace skutkového stavu skenerem FARO [online]. Bratislava: IQSERVICES, [cit. 9.2.2020]. Dostupné z:

<http://www.iqservices.eu/sk/projekty/dokumentacia-skutkoveho-stavu-3d-laserovym-skenovanim-v-chemickom-priemysle.html>

KRIMINALISTIKA. Obecné informace z oboru kriminalistika. Zajímavosti kriminalistiky [online]. Praha: KRIMINALISTIKACZ, [cit. 5.1.2020]. Dostupné z: <http://kriminalistika.eu>

POLICIE ČR. Obecné informace o Policii České republiky. Oficiální stránky PČR [online]. Praha: PolicieČR, [cit. 10.1.2020]. Dostupné z: www.policie.cz

POLICIE ČR. Kriminalistický ústav. Oficiální stránky PČR [online]. Praha: PolicieČR, [cit. 10.1.2020]. Dostupné z:

<http://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-kriminalisticky-ustav-praha-zpravodajstvi-test-4.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

SPHERONCOM. spheronvr general information. SpheronVR official site [online]. Waldfischbach-Burgalben: SpheronVR, [cit. 25.3.2020] Dostupné z:

<https://www.spheron.com/products/forensics.html>

Ostatní:

Osobní archiv Bc. Luboše Göbla v Pelhřimově